

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Ekonomická fakulta

Studijní program: Ekonomika a management
Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Tvorba výnosů, nákladů a výsledku hospodaření podniku

Vedoucí bakalářské práce:
Ing. Václav Krutina, CSc.

Autor:
Jiří Musil

České Budějovice 2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jiří MUSIL**
Osobní číslo: **E08295**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Tvorba výnosů, nákladů a výsledku hospodaření podniku**
Zadávací katedra: **Katedra ekonomiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

provedení analýzy tvorby výnosů, nákladů a výsledku hospodaření v konkrétních podmínkách vybraného podniku a zhodnocení hlavních faktorů, které je ovlivňují.

Osnova:

1. Výnosy, náklady a výsledek hospodaření jako nejdůležitější charakteristiky hospodaření podniku; funkce výsledku hospodaření v podniku, jeho analýza a hodnocení
2. Analýza výsledku hospodaření a rentability ve vybraném podniku v posledních třech až pěti letech
3. Analýza výnosů a faktorů jejich tvorby
4. Rozbor nákladů a využívání nástrojů jejich řízení v daném podniku
5. Charakteristika a zhodnocení nejvýznamnějších faktorů ovlivňujících výsledek hospodaření a rentabilitu podniku

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: 40 - 50 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

Synek, M. a kol.: Manažerská ekonomika. Praha, Grada, 2007.

Kovaníková, D.; Kovanic, P.: Poklady skryté v účetnictví. Praha, Polygon, 2004.

Synek, M.: Ekonomická analýza. Praha, Oeconomica, 2003.

Kislíngerová, E. a kol.: Manažerské finance. Praha, C. H. Beck, 2007.

Král, B. a kol.: Manažerské účetnictví. Praha, Management Press, 2006.

Grünwald, R., Holečková, J.: Finanční analýza a plánování podniku. Praha, Ekopress, 2007.

Neumaierová, I.; Neumaier, I.: Výkonnost a tržní hodnota firmy. Praha, Grada, 2002.

časopisy: Ekonom, Hospodářské noviny, od ročníku 2008.

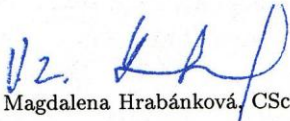
Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Václav Krutina, CSc.

Katedra ekonomiky

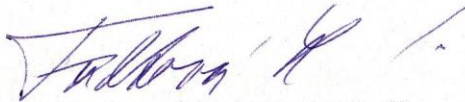
Datum zadání bakalářské práce: 15. března 2010

Termín odevzdání bakalářské práce: 16. dubna 2011

12.
prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc., prof.h.c.

děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studená 13 (1)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.

vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 16. března 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to - v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

10. 4. 2011

Jiří Musil

Poděkování

Rád bych chtěl poděkovat vedoucímu bakalářské práce Ing. Václavu Krutinovi, CSc. za odborné vedení a rady v konzultačních hodinách. Dále děkuji všem pracovníkům firmy CIUR, a.s. za ochotu, především paní Ing. Aleně Polanské, hlavní účetní a.s., která mi poskytla nejen písemnou dokumentaci, ale zodpověděla celou řadu dotazů při zpracování bakalářské práce.

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Literární přehled	9
2.1. Výnosy podniku a jejich tvorba.....	9
2.2. Náklady a nástroje jejich řízení	12
2.3. Výsledek hospodaření	19
2.4. Hodnocení výsledku hospodaření.....	24
3. Metodika práce	26
4. Charakteristika podniku	28
4.1. Historie a současnost podniku	28
4.2. Organizační struktura.....	29
4.3. Produkty podniku.....	30
5. Analýza výnosů, nákladů a výsledku hospodaření podniku	33
5.1. Analýza výnosů podniku.....	33
5.1.1. Analýza provozních výnosů podniku	35
5.1.2. Analýza finančních výnosů	38
5.2. Analýza nákladů podniku.....	39
5.2.1. Analýza provozních nákladů	40
5.2.2. Analýza finančních nákladů	43
5.3. Analýza výsledku hospodaření podniku	44
5.4. Analýza rentability podniku	51
6. Závěrečné zhodnocení.....	53

7. Závěr	55
Seznam použité literatury.....	56
Summary	57

1. Úvod

Základními ukazateli hospodaření podniku jsou výnosy, náklady a výsledek hospodaření, proto je třeba na tyto ukazatele soustředit vysokou pozornost. Sledování a správná analýza vedou v každém podniku ke zlepšení ekonomické situace. Pro podnik je důležité sledovat vývoj výnosů, nákladů a výsledku hospodaření z celé řady hledisek. Ať už se jedná pouze o zvyšování zisku, zlepšování spokojenosti zákazníka, nebo upevnění stability na trhu, či zlepšování dobrého jména podniku.

Náklady podniku rozumíme spotřebu prostředků, kterými se podnik snaží dosahovat výnosů. Tuto spotřebu se samozřejmě každý podnik snaží vykazovat v co nejmenší míře, přesto že výnosy chce naopak každý výdělečný podnik maximalizovat. Čím více se toto podniku bude dařit, tím bude dosahovat vyššího zisku, díky kterému může zlepšovat svou ekonomickou situaci. Proto je velice důležité sledovat vývoj jak nákladů a výnosů, tak výsledku hospodaření podniku. Tato práce se bude zabývat charakteristikou a analýzou výnosů, společně s faktory jejich tvorby, charakteristikou nákladů, jejich plánování a řízení, dále charakteristikou výsledku hospodaření, jeho analýzou a zhodnocením a v poslední řadě hodnocením hospodářského výsledku, za pomoci ukazatelů rentability.

Analýza výnosů, nákladů a výsledku hospodaření podniku proběhne ve výrobním podniku CIUR, a.s. Většina podkladů potřebná pro práci je čerpána z dokumentace firmy. K teoretické části byly využity zdroje, jež jsou veškeré uvedeny v literárním přehledu. Sledované období analýzy výnosů, nákladů a výsledku hospodaření podniku je v letech 2005-2009, neboť v době zpracování bakalářské práce nebyly ukazatele za rok 2010 kompletně zpracovány.

2. Literární přehled

Výnosy, náklady a výsledek hospodaření podniku jsou základními ukazateli hospodaření každého podniku. Jsou proto předmětem každodenního zájmu manažerů (Synek, 2003). Výnosy podniku jsou veškeré ekonomické přírůstky pro podnik. Podnik se snaží vykazovat výnos v co nejvyšší míře a snaží se k tomu přizpůsobovat svou činnost. Naopak náklady se každý podnik snaží minimalizovat. Náklady rozumíme spotřebu prostředků a práce v peněžním vyjádření. Ovšem aby podnik dosahoval vysokých výnosů, je nezbytné vykazovat i náklady, spojené právě s tvorbou těchto výnosů. Rozdílem mezi výnosy a náklady je výsledek hospodaření podniku. Výsledek hospodaření může firma vykazovat v podobě zisku či ztráty. Pokud firma vykazuje výnosy větší než náklady, jedná se o zisk firmy. V opačném případě firma vykazuje ztrátu. Výsledek hospodaření podniku je základním ukazatel firmy. Hodnotit výsledek hospodaření můžeme podle řady ukazatelů, nejčastějším hodnocením je pomocí ukazatelů rentability.

2.1. Výnosy podniku a jejich tvorba

Výnosy podniku jsou peněžní částky, které podnik získal z veškerých svých činností za určité období (většinou měsíc nebo rok), bez ohledu na to, zda v tomto období došlo k jejich inkasu. Představují tedy zvýšení ekonomického prospěchu, k němuž došlo za účetní období formou zvýšení aktiv nebo snížení závazků a díky kterému dochází ke zvýšení vlastního kapitálu jinak než vkladem vlastníků či společníků (Synek, 2002). Podrobněji se výnosy zabývá IAS 18.

Výnosy se každý podnik snaží vykazovat v co největší výši. K zvyšování výnosů v podniku přispívá celá řada faktorů. Může se jednat například o zvyšování cen výrobku, pokud si to podnik může dovolit. Jedná se zde o firmy, které produkují velmi kvalitní produkty, nebo u firem, jež jsou monopolem na trhu. Dalším způsobem zvyšování výnosů může být rozšiřování objemu produkce. Když podnik efektivně vyrábí, snaží se vyrábět v co největším množství, hledat stále více odběratelů či spotřebitelů. U tohoto způsobu zvyšování výnosů je důležitou součástí dobrý marketing firmy.

Výnosy podniku tvoří:

- provozní výnosy získané v provozně-hospodářské činnosti podniku,
- finanční výnosy získané z finančních operací,
- mimořádné výnosy získané z mimořádných činností a neobvyklých událostí.

Provozně-hospodářskou činností podniku se rozumí ta činnost, pro kterou byl podnik založen. U výrobního podniku je to výroba a prodej výrobků včetně poskytování výrobních služeb, u dopravních podniků přeprava zboží a osob, u obchodního podniku prodej zboží včetně poskytování různých služeb, u bankovního podniku soustředování volného kapitálu a jeho půjčování včetně dalších bankovních operací (SYNEK, 2002).

Do provozních výnosů (účetová skupina 60,61,62,64) zahrnujeme tržby za vlastní výrobky a zboží, aktivace, jiné provozní výnosy. Tržby jsou hlavní složkou výnosů většiny podniků, především podniků průmyslových, zemědělských, dopravních a obchodních. Tržby jsou peněžní částkou, kterou podnik získal prodejem výrobků, zboží a služeb v daném účetním období. Jsou rozhodující složkou výnosů a hlavním finančním zdrojem podniku, který slouží k úhradě jeho nákladů a daní, výplatě dividend a jeho rozšířené reprodukci. Tvoří je tržby z prodeje vyrobených výrobků a poskytnutých služeb, tržby z prodeje nakupovaného zboží a za prodané zásoby materiálu, nepotřebné stroje a jiné zařízení, tržby za prodané patenty, licence apod.

SYNEK (2007) uvádí, že rozhodujícími výnosy každého výrobního podniku jsou tržby za výrobky resp. za poskytnuté služby. Ty jsou ovlivněny fyzickým objemem výroby, cenami jednotlivých výrobků, sortimentní strukturou prodeje, způsobem fakturace a dobou úhrady faktur a jinými činiteli (např. při exportu kursem směny).

Fyzický objem výroby podniku je v krátkodobém pohledu omezen jeho výrobní kapacitou a poptávkou po jeho výrobcích. Předpokládané objemy prodejů a příjmy z prodejů za určité období (měsíc, rok) stanovuje plán tržeb. Většinou se člení podle jednotlivých výrobků a skupin zákazníků. Vychází z marketingového průzkumu trhu. Podle zjištěné poptávky u jednotlivých zákazníků odhadneme objemy prodejů, vynásobíme je předpokládanou prodejní cenou, kterou jsme stanovili na základě poptávkové funkce. V úvahu vezmeme i chování odběratelů (sezónní výkyvy, dodávkové množství, které se může lišit od velikosti výrobních dodávek), prodeje v minulých letech (pokud naše firma existovala) atd. Vypočítané tržby podle jednotlivých výrobků popř. podle jednotlivých odběratelů sečteme, celkové tržby porovnáme s plánovanými náklady a zjistíme, zda jsme dosáhli předpokládaného zisku. K plánování tržeb můžeme použít i statistické metody, např. analýzu časových řad (SYNEK, 2007).

Do finančních výnosů podniku patří především tržby z prodeje cenných papírů, přijaté úroky, zisky z kurzových rozdílů a ostatní výnosové finanční položky. Ve finančních výnosech jsou navíc účty pro výnosy z dlouhodobého finančního majetku, např. dividendy, podíly na zisku či nájemné z vlastnictví finančních investic a dále výnosy z krátkodobého finančního majetku, což jsou případy vedené v účtové skupině 25 – Krátkodobý finanční majetek.

KOVANICOVÁ (1999) uvádí jako mimořádné výnosy změny metody používané v účetnictví, jako je změna způsobu oceňování v souladu se zákonem o účetnictví a dále ostatní mimořádné výnosy, jako např. nároky na náhradu manka a škod, nebo přebytky majetku (s výjimkou přebytků nehmotného a hmotného investovaného majetku, které se v případě odepisovaného majetku zúčtují do oprávek).

Problematikou rozpoznání (určení okamžiku vzniku) výnosů a jejich správnou klasifikací se zabývá standard IAS 18 – Výnosy. Předmětem tohoto standardu jsou výnosy provozní i finanční. Konkrétně IAS 18 upravuje výnosy z prodeje zboží a výrobků, z poskytování služeb a dále z úroků, licenčních poplatků a dividend. Naopak předmětem standardu nejsou zejména výnosy z leasingových smluv, výnosy ze služeb spojených se stavebními smlouvami, výnosy z tržeb nerostů, atd.

IAS 18 definuje výnosy jako hrubé přírůstky ekonomických užitků během období, které vznikají běžnými podnikovými činnostmi, jestliže tyto přírůstky vedou ke zvýšení vlastního kapitálu odlišnému od jeho zvýšení v souvislosti s příspěvky vlastníků. Tuto definici je třeba vnímat v kontextu s tím, že IAS 18 se nezabývá zachycováním rozdílů z přecenění aktiv. Zvýšení hodnoty aktiv z přecenění je upraveno v rámci samostatných standardů, které jsou jednotlivým skupinám přeceňovaných aktiv věnovány (DVOŘÁKOVÁ, 2009).

Podnik dle standardu musí především zveřejnit pravidla a metody používané při vykazování výnosů, včetně metod stanovení stupně rozpracovanosti u nedokončených transakcí zahrnujících služby k rozvahovému dni. Účetní jednotka je povinna zveřejnit částky všech významných kategorií výnosů dosažených v průběhu účetního období v členění na :

- prodej zboží,
- poskytování služeb,
- úroku,
- licenční poplatky,

- dividendy.

Zároveň je nutno zvlášť zveřejnit částky výnosů vzniklých ze směny zboží nebo služeb, což je důležité vzhledem k možné menší spolehlivosti jejich ocenění.

2.2. Náklady a nástroje jejich řízení

Podle KRÁLE (1994) máme dvojí pojetí nákladů. Jedno ve finančním účetnictví, které je určené pro externí uživatele, druhé ve vnitropodnikovém (manažerském) účetnictví, které využívají spíše manažeři v řízení.

Náklady podniku, na rozdíl od výnosů, chce mít podnik minimální. K minimalizaci nákladů podnik využívá celou řadu prostředků. Způsobů jak firma snižuje své náklady je mnoho. U výrobního podniku se zde jedná především o náklady na výrobu. Každý podnik chce své výrobky vyrábět co nejefektivněji, neboli vyrábět výrobky s co nejnižšími náklady. Důležitá je zde především organizace práce, která je nezbytnou součástí každého podniku.

Ve finančním účetnictví se náklady vymezují jako úbytek ekonomického prospěchu, který se projevuje poklesem aktiv nebo přírůstkem dluhů a který v hodnoceném období vede ke snížení vlastního kapitálu (jiným způsobem než je výběr kapitálu vlastníky). Toto vymezení, zjednodušeně vyjadřující náklad jako ekonomický zdroj „obětovaný“ na dosažení výnosu z prodeje, je charakteristické nejen tím, že je spolu s protikladně vyjádřenými výnosy základem měření zisku finančního účetnictví, ale i dalšími rysy:

- Značnou volností mezi zobrazenými náklady a předmětem činnosti, jejímž smyslem je zhodnocovat kapitál vlastníka. Náklady v tomto smyslu zahrnují nejen úbytky kapitálu vlastníka vynaloženého v souvislosti s předmětem podnikání, ale také např. výdaje společenského charakteru (např. dary) a položky rozdělující konečný výsledek činnosti (např. náklady na prezentaci, odměny společnosti, atd.)
- Snahou o zobrazení i takových úbytků vlastního kapitálu, které k jeho zhodnocení v budoucnu nepovedou. Takovým úbytkem může být ztráta hodnoty určité složky majetku v důsledku vlivů, které provázejí podnikatelskou činnost (ta je vyjádřena např. tvorbou opravných položek nebo odpisem nedobytné pohledávky), nebo působením mimořádných vlivů (KRÁL 2008)

Manažerské pojetí nákladů oproti běžnému (účetnímu) pojetí nákladů vychází z toho, že pracuje s ekonomickými (skutečnými, relevantními) náklady, které oproti nákladům uváděných v účetnictví zahrnují i tzv. alternativní náklady, což je částka peněz (ušlý výnos), která je ztracena, když naše zdroje (práce, kapitál) nejsou maximálně využity. KRÁL (1998) uvádí, že smyslem nákladového účetnictví je spíše zkoumat dílčí faktory zvyšování efektivity, z nichž se podrobněji zabývá zejména dvěma z nich – a to ziskovostí produkce, vyjadřující výši zisku, kterou přináší jednotka prodaného výkonu a rychlostí obratu vložených prostředků, který vyjadřuje intenzitu, s jakou se prostředky zúčastňují reprodukčního procesu.

Kromě výše zmíněných věcných rozdílů mezi oběma pojetími má zásadní význam také jejich časová odlišnost. Náklad z hlediska manažerského účetnictví se projeví již v okamžiku vynaložení ekonomického zdroje. Toto vynaložení však většinou nevede k celkovému úbytku majetku, ale pouze ke změně v jeho struktuře (nákup zboží, materiálu či strojního zařízení). Nákladem ve smyslu finančního účetnictví se však stane až v okamžiku, kdy tento zdroj „vyčerpá“ svou užitečnost (např. tím, že se stane součástí výrobku, který byl prodán zákazníkovi).

KOVANICOVÁ (1999) definuje náklady podniku jako peněžně oceněnou spotřebu výrobních faktorů vč. veřejných výdajů, která je vyvolána tvorbou podnikových výnosů. Účetní pojetí nákladů tuto obecnou definici zhruba odráží. Náklady je nutné odlišit od peněžních výdajů, které představují úbytek peněžních fondů podniku (stav hotovostí, peněz na účtech v bance) bez ohledu na účel jejich použití. Například nákup stroje je peněžním výdajem, ale není nákladem, nákladem jsou až odpisy, kterými cenu stroje převádíme do nákladů. Odpisy ale nejsou peněžním výdajem (tím byl nákup stroje). Vyplacené dividendy jsou výdaji, nikoliv však náklady. Předem placené nájemné je nákladem budoucích období, i když bylo zapláceno v jednom měsíci (v něm bylo výdajem), vytváření rezervy na mzdy za dovolenou je nákladem všech měsíců, i když mzdy jsou vypláceny (jako peněžní výdaj) až v měsíci dovolených apod. Náklady vždy musí souviset s výnosy příslušného období. Musí být zajištěna věcná a časová shoda výnosů a nákladů s vykazovaným obdobím. Aby tomu tak bylo, zabezpečuje to tzv. časové rozlišení nákladů a výnosů. To má za následek, že některé nákladové a výnosové položky se převádějí z jednoho období do jiného. Tyto položky se nazývají přechodné. Je nutné zdůraznit, že k sobě patří na jedné straně výnosy, náklady a zisk, na druhé straně peněžní příjmy, peněžní výdaje a cash flow.

Časové rozlišení zabezpečuje, aby byly náklady a výnosy zaúčtovány do období, s nímž časově a věcně souvisejí. Není nutné jej použít v případech, kdy jde o pravidelně se opakující výdaje či příjmy a také jedná-li se o nevýznamné částky, jejichž ponecháním v nákladech či výnosech (bez časového rozlišení) není ani dotčen účel časového rozlišení, ani sledován záměr upravit tímto postupem hospodářský výsledek. Postupy užívané při časovém rozlišení upraví podnik interním předpisem. Smí je měnit pouze výjimečně (zásada metodické stálosti). Nyní se podívejme blíže na jednotlivé typy časového rozlišení (SYNEK, 2007).

Náklady příštích období představují výdaje běžného účetního období (vyvolané úbytkem či snížením aktiv nebo vznikem závazků), jež se týká nákladů období příštích, a to jednotlivých konkrétních položek (např. nájemné placené předem, předplatné, zařazení většího rozsahu drobného majetku do užívání aj.). Zúčtování nákladů příštích období na příslušný nákladový účet třídy 5 se provede v tom účetním období, s nímž časově rozlišené náklady věcně souvisejí, nejpozději však do 4 let od jejich tvorby (s některými výjimkami uvedenými v předpisech).

Komplexní náklady příštích období mají vztah nikoliv jen k jednotlivému nákladovému druhu, ale k určitému účelu, např. k přípravě a záběhu nových výrobků. Jejich zúčtování se provede v účetním období, s nímž souvisejí, nejpozději však do 4 let od jejich tvorby.

Výdaje příštích období představují náklady, jež s běžným účetním obdobím souvisejí, ale výdaj s nimi spojený nebyl dosud uskutečněn. Jedná se např. o nájemné placené pozadu.

Výnosy příštích období představují příjmy běžného období, které věcně patří do výnosů období příštích, např. nájemné placené předem, přijaté předplatné apod. Jejich zúčtování se provede v období, s nímž věcně souvisejí.

Příjmy příštích období jsou částky, které ke dni uzavírání účetních knih nebyly přijaty ani nebyly zúčtovány jako pohledávka, které však časově a věcně s výnosy běžného období souvisejí. Jde např. o provedené ale dosud nevyúčtované práce a služby.

Pro všechny tyto případy opravující výši nákladů a výnosů běžného období jsou ve třídě 3 – Zúčtovací vztahy zařazeny příslušné účty v účtové skupině 38. Představují „sítu“, jímž se do nákladů a výnosů běžného období zahrnou i ty operace, které nebyly zatím de facto uskutečňovány, ale které věcně s běžným obdobím souvisejí (výdaje příštích období, příjmy příštích období) a naopak se z nákladů a výnosů vyloučí ty operace, které byly sice

v běžném roce již uskutečněny, ale věcně souvisejí s budoucími obdobími. (KOVANICOVÁ, 1999)

Podle HUNČOVÉ (2007) zabezpečuje evidenci nákladů podniku účetnictví podniku. To se obvykle člení na finanční účetnictví, nákladové účetnictví a manažerské účetnictví. Finanční účetnictví sleduje informace jako celek a je upravováno závaznými normami (je standardizováno). V ČR jsou základními normami regulujícími finanční účetnictví Zákon o účetnictví, účtové osnovy a postupy pro různé typy účetních jednotek. V současné době dochází k harmonizaci finančního účetního výkaznictví v rámci EU i celého světa. Finanční účetnictví eviduje aktiva podniku, jeho vlastní jmění, dluhy podniku, výnosy, náklady a výsledek hospodaření podniku. Jeho vyústěním jsou dva hlavní výkazy podniku – rozvaha a výkaz zisku a ztráty (výsledovka). V oblasti nákladů zachycuje finanční účetnictví náklady v účtové třídě 5 Náklady. Na jednotlivé účty (spotřeba materiálu, spotřeba energie, opravy a udržování, mzdové náklady, odpisy, finanční náklady atd.) se účtují účetní případy narůstajícím způsobem od začátku roku. Pro vnitropodnikové účetnictví je vyhrazena 8. a 9. účtová třída.

Z finančního účetnictví vychází daňové účetnictví, které podle daňových předpisů třídí veškeré náklady na daňové uznatelné (tj. náklady na dosažení, zajištění a udržení příjmů) a náklady, které jsou považovány za rozdělení zisku a do základu daně z příjmu se nezahrnují (např. pokuty, penále, cestovné nad stanovený limit, odměny členům orgánů). Podobně je tomu s výnosy (do zdaňovaných výnosů se např. nezapočtou výnosy zdaněné u zdroje). O tyto rozdíly se upravuje hrubý zisk (rozdíl mezi výnosy a náklady), který se přebírá z účetnictví. Zjištěný daňový základ se ještě upraví o odpočitatelné položky. Z upraveného základu daně se vypočte daň, která se sníží o případné slevy na daních – výsledkem je daňová povinnost. Jejím odečtením od hrubého účetního zisku se zjistí daňový hospodářský výsledek (daňový zisk, daňová ztráta), jež po případné úpravě o odloženou daň tvoří zisk k rozdělení. Výpočet daňové povinnosti probíhá mimo vlastní účetnictví a je obsahem daňového přiznání. Je zřejmé, že vazba daňového účetnictví na finanční účetnictví vede podnik ke snaze minimalizovat vykázaný zisk. Proti tomu však působí snaha po vysoké ceně akcií, která je ovlivňována výší zisku připadající na jednu akcii (SYNEK, 2007).

Nákladové (provozní) účetnictví tvoří soustava analytických účtů, na kterých se nemusí účtovat podvojně a které slouží především vnitropodnikovému řízení. Je úzce spojeno s kalkulacemi, rozpočty, hmotnou stránkou hospodářských procesů, kontrolní

činností atd. Je zaměřeno buď na výkony, nebo na střediska, v poslední době i na procesy (Activity Based Accounting). Tradiční nákladové účetnictví postupně přerostlo v účetnictví manažerské.

Manažerské účetnictví (Management Accounting) slouží bezprostředně pro efektivní řízení podniku a jeho vnitropodnikových útvarů (středisek). Využívá údajů finančního i nákladového účetnictví, kalkulací, operativní evidence, statistiky, používá statistických, matematických aj. metod a postupů. Jeho předmětem jsou nejen náklady, ale i výnosy, někdy i cash flow. Zajišťuje soustavnou kontrolu (někdy přerůstá v controlling) a poskytuje podklady pro manažerské rozhodování. Je součástí manažerského informačního systému, který sám je součástí celkového informačního systému podniku.

Náklady jsou důležitým syntetickým ukazatelem kvality činnosti podniku. Úkolem managementu proto je usměrňovat je a řídit. Řízení nákladů vyžaduje jejich podrobné třídění. O jejich třídění ve výkazu zisku a ztráty jsme se již zmínili a nyní se podíváme na další třídění nákladů.

Druhové třídění nákladů je jejich soustřeďování do stejnorodých skupin spojených s činnostmi jednotlivých výrobních faktorů (materiál, práce, dlouhodobý majetek). Toto třídění odpovídá na otázku, co bylo spotřebováno. Základními nákladovými druhy jsou:

- spotřeba surovin a materiálu, paliv a energie, provozovacích látek,
- odpisy budov, strojů, výrobního zařízení, nástrojů, nehmotného investičního majetku,
- mzdové a ostatní osobní náklady (mzdy, platy provize, sociální a zdravotní pojištění).
- finanční náklady (pojistné, placené úroky aj.),
- náklady na externí služby (opravy a udržování, nájemné, dopravné, cestovné).

Podrobnější druhové třídění je uplatněno např. ve výkazu zisku a ztráty (výsledovce) nebo v účtové osnově. Druhové třídění je důležité pro finanční účetnictví a pro finanční a jiné analýzy (výpočet zisku, ukazatele hodnot přidané zpracováním, analýzy dílčích nákladovostí aj.) Nákladové druhy představují externí náklady. Jsou to náklady prvotní, které vznikají stykem podniku s jeho okolím (např. spotřeba materiálu) nebo s jeho zaměstnanci (mzdové náklady). Jedná se o náklady jednoduché, protože je nelze dále členit. Druhotné náklady vznikají spotřebou vnitropodnikových výkonů (např. výroba elektrické energie pro vlastní spotřebu, výroba nářadí atd.); jsou to interní náklady, které mají komplexní charakter (dají se rozložit na původní nákladové druhy). Projevují se až při zúčtování nákladů podle středisek (SYNEK 2007).

Účelové třídění nákladů je založeno na jednom ze dvou základních hledisek.

Náklady členíme podle místa vzniku a odpovědnosti (podle vnitropodnikových útvarů) nebo podle výkonů, tj. kalkulační třídění nákladů.

Třídění nákladu podle místa vzniku a odpovědnosti odpovídá na otázku, kde náklady vznikly a kdo je odpovědný za jejich vznik. Je to v podstatě třídění nákladů podle vnitropodnikových útvarů. Podle velikosti podniku a složitosti výroby se náklady člení v několika úrovních. V první z nich se člení na náklady výrobní činnosti, které dále členíme na náklady hlavní, vedlejší, pomocné a přidružené výroby a nevýrobní činnosti, jež lze dělit na náklady na odbyt, správu, zásobování atd. Ve výrobě se náklady obvykle člení na technologické náklady (ty jsou řízeny technicko - hospodářskými normami) a náklady na obsluhu a řízení (jejich položky jsou řízeny limity a normativy, jejich souhrn rozpočty). Technologické náklady, které souvisí přímo s určitým výkonem, se označují jako jednicové náklady. Ostatní technologické náklady a náklady na obsluhu a řízení, které souvisí s výrobou jako celkem, se označují jako náklady režijní. Řízení a kontrola režijních nákladů je obtížnější a méně přesná než nákladů jednicových. Sledují se podle středisek a nástrojem jejich řízení jsou rozpočty režijních nákladů, které jsou součástí rozpočtu vnitropodnikových útvarů (SYNEK 2007).

Kalkulační třídění nákladů nám říká, na co byly náklady vynaloženy (na které výrobky nebo služby). Toto hledisko je pro podnik rozhodující, protože umožňuje zjistit rentabilitu (zisk) jednotlivých výrobků a řídit výrobovou strukturu, neboť jednotlivé výrobky přispívají různou měrou k tvorbě zisku. Náklady tedy dělíme na přímé, které přímo souvisejí s určitým druhem výkonu, a nepřímé, jež souvisí s více druhy výkonů a zabezpečují výrobu jako celek (KRÁL, 1994).

SYNEK (2002) upozorňuje, že pro řadu manažerských rozhodování je důležité třídění nákladů podle jejich závislosti na objemu výroby. Pokud se v této závislosti část celkových nákladů mění, nazýváme je variabilní náklady. Ty se mohou vyvíjet stejně rychle jako objem výroby – pak jde o proporcionální náklady, rychleji než objem výroby – jedná se o nadproporcionální (progresivní) náklady, nebo pomaleji než objem výroby – a pak jde o podproporcionální (degresivní) náklady. Pokud zjistíme, že se nám v praxi část nákladů vyvíjí nadproporciálně, musíme udělat takové opatření, abychom co nejdříve tento negativní vývoj změnil. Při manažerských výpočtech obvykle předpokládáme, že se náklady vyvíjejí lineárně (proporcionálně). Druhá část nákladů je na změnách objemu výroby nezávislá, nemění se a nazýváme ji fixní (pevné, neměnné) náklady. Tyto náklady zabezpečují chod (provozní pohotovost, výrobní kapacitu) podniku jako celku. Příčinou

existence fixních nákladů podle E. Gutengerga jsou tzv. potenciální výrobní činitele, které jsou jednorázově vkládány do výroby a zabezpečují určitý rozsah výrobní kapacity. Příčinou nutnosti jednorázového vkladu je jejich technická nedělitelnost. Tím se liší od opakovaných výrobních činitelů, které lze do výroby vkládat v závislosti na vyráběném množství, a jsou materiálním základem variabilních nákladů. Příkladem potenciálního faktoru jsou stroje, opakovaného faktoru zase např. materiál.

Známe-li variabilní a fixní náklady podniku, můžeme sestavit nákladovou funkci, zachycující matematickou formou vztah výroby a nákladů. Parametry nákladových funkcí můžeme vypočítat (správněji tedy odhadnout) některou z těchto metod:

- klasifikační analýzou,
- metodou dvou období,
- bodovým diagramem,
- regresivní a korelační analýzou.

Nejspolehlivější metodou stanovení nákladových funkcí je podle SYNKA (2007) regresivní a korelační analýza. Tato metoda umožňuje stanovit i nelineární nákladové funkce, které jsou vhodné pro případný nadproporciální nebo podproporcionální vývoj nákladů a to v těch případech, kde průběh nákladů již nelze spolehlivě vyjádřit lineární funkcí. Kromě nákladových funkcí, které charakterizují vývoj nákladů v kratším období, ve kterém nelze měnit všechny vstupy, se v manažerské praxi používají dlouhodobé nákladové funkce. Ty charakterizují průběh nákladů v delším období, ve kterém lze změnit všechny výrobní činitele (vybudovat nové výrobní kapacity, změnit technologii apod.). Dlouhodobá nákladová funkce se skládá z částí krátkodobých nákladových funkcí, vyjadřujících průběh nákladů vždy pro určitý rozsah objemu výroby. V důsledku ekonomie plynoucí ze zvětšování objemu výroby dlouhodobá nákladová funkce z počátku klesá. V jejím nejnižším bodě je dosaženo minimálních průměrných nákladů a nejvyšší efektivity výroby. Od tohoto okamžiku však začne růst v důsledku obtížné koordinace řízení, nadměrného počtu řídicích pracovníků apod. S růstem průměrných nákladů roste i neefektivnost výroby.

Důležitým prostředkem ke zvyšování efektivity podniku je plánování nákladů. Ve většině našich podniků je plán nákladů součástí finančního plánu. Ten obsahuje plán výnosů, nákladů, plán rozdělení zisku, popř. další plány. Plán výkonů, nákladů a tvorby zisku je vlastně plánovaná výsledovka podniku. Plán má dvě základní části, výnosy a náklady. Cílem plánování nákladů je dosáhnout jejich snížení. Proto plánování nákladů

není jen pasivním obrazem skutečnosti, ale aktivně na ni působí tak, že vytváří tlak na snižování nákladů ve všech oblastech podnikové činnosti. Náklady můžeme plánovat v podstatě pomocí dvou skupin plánovacích metod – globálních a podrobných. Globální metody vycházejí ze základních vztahů v ekonomice podniku, které zachycují různými modely, např. již uvedenými nákladovými modely. Podrobné metody vycházejí z detailních plánovacích podkladů, jako jsou operativní plán výroby, normy spotřeby, limity apod. Typickými představiteli těchto metod jsou rozpočty a kalkulace (Synek 2002).

Kalkulace nákladů je písemný přehled jednotlivých položek nákladů a jejich úhrn na kalkulační jednici. Kalkulační jednicí se rozumí určitý výkon (výrobek, polotovár, práce nebo služba) vymezený měřící jednotkou, např. jednotkou množství (kusy), hmotnosti (kg), délky (m), času (hod) apod. Může se jednat o výkony odbytové, prodávané mimo podnik, nebo vnitropodnikové, předávané uvnitř podniku. Jednotlivé složky nákladů se vyčíslují v kalkulačních položkách. Doporučené kalkulační položky obsahuje všeobecný kalkulační vzorec. I přesto, že není závazný, je používán většinou podniků v České republice. Ukázka kalkulačního vzorce:

1. přímý materiál
 2. přímé mzdy
 3. ostatní přímé náklady
 4. výrobní (provozní) režie (např. odpisy strojů, energie, atp.)
- Vlastní náklady výroby (1 až 4)
5. správní režie (např. řízení podniku jako celku, odpisy správních budov)
- Vlastní náklady výkonu (1 až 5)
6. odbytové náklady (např. skladování, propagace, expedice)
- Úplné vlastní náklady výkonu (1 až 6)
- Zisk (ztráta)
- Výrobní cena výkonu

Kalkulační vzorec obsahuje dvě skupiny nákladů, náklady přímé a náklady nepřímé (SYNEK, 2007).

2.3. Výsledek hospodaření

Rozdíl mezi výnosy a náklady tvoří výsledek hospodaření podniku. Ten je jedním z nejdůležitějších ukazatelů každého podniku. Pokud převyšují výnosy, firma vykazuje zisk. V opačném případě se jedná o ztrátu. Dosahovat zisku je prvořadým cílem každé

firmy. Je to jakýsi důvod, proč vlastně podnik vznikl. Opakem zde jsou organizace neziskové, kterými si však v této práci zabývat nebudeme. Na zisk působí celá řada faktorů, ať už se jedná o vnitřní či vnější faktory. Účetnictví rozlišuje ve výkazu zisku a ztráty tyto skupiny výsledku hospodaření:

- provozní výsledek hospodaření, který je tvořen rozdílem provozních výnosů a provozních nákladů,
- finanční hospodářský výsledek vyjádřen jako rozdíl finančních nákladů a finančních výnosů,
- výsledek hospodaření za běžnou činnost jako součet provozního a finančního výsledku hospodaření,
- mimořádný výsledek hospodaření, který je tvořen rozdílem mimořádných výnosů a mimořádných nákladů,
- výsledek hospodaření podniku, jež je rozdílem všech výnosů a nákladů podniku (GRÜNWARD, HOLEČKOVÁ, 2009).

Přehled o výnosech, nákladech a výsledů hospodaření podniku podává výkaz zisku a ztráty, stručně zvaný jako výsledovka. Výsledovka je účetním výkazem, který umožňuje zjištění faktorů, které působily na výši vykazovaného výsledku hospodaření, a jejich analýzu. Měla by přinést uživatelům nejen informace, co se týče současné výše zisku, ale také umožnit odhad budoucí výkonnosti podniku. Výsledovka se v České republice člení na oddíly podle již výše uvedených skupin výsledku hospodaření. Podle IAS 1, jež je standardem zabývající se sestavováním účetní závěrky a tudíž i výsledovky, jsou v každé výsledovce požadovány výnosy, finanční náklady, daňové náklady, zisk či ztráta z ukončovaných činností po zdanění, zisk či ztráta z přecenění aktiv nebo skupin aktiv a závazků držených k prodeji v důsledku dokončovaných činností a v poslední řadě celkový zisk nebo ztráta (SYNEK 2007).

Položky uvedené ve výsledovce však bývají v převážné většině obsáhlejší, než výše uvedené požadavky. Účetní jednotka má zveřejnit všechny významné položky, které ovlivnily tvorbu zisku a které umožní uživatelům účetních informací lepší posouzení výkonnosti a odhad jejího budoucího vývoje. Přesná forma výsledovky je stanovena Ministerstvem financí, které vychází ze 4. direktivy EU. Ta připouští čtyři varianty výsledovky (A až D), vycházející z členění nákladů podle nákladových druhů (A, B) nebo

podle účelu (C, D). Tyto uvedené třídění nákladů a výnosů můžeme považovat za základní.

GRÜNWARD, HOLEČKOVÁ (2009) uvádí, že v nauce o finančním řízení podniku se používá spíše termín zisk, česká účetní terminologie však používá výsledek hospodaření. V zisku se odrážejí veškeré faktory úspěšného podnikání. Jeho výše bezprostředně navazuje na zvýšení hodnoty podniku za dané období a míru jeho rozšířené reprodukce. Tyto funkce zisku, nazývané jako kritériální a reprodukční, jsou v podmínkách tržní ekonomiky nejdůležitější. Kromě nich jsou však také podstatné funkce redistribuční a stimulační. Redistribuční funkce zobrazuje zisk jako zdroj redistribuce, zejména ve vztahu k daňovým povinnostem. Stimulační funkce souvisí s využitím zisku jako nástroje zainteresovanosti pracovníků podniku na souhrnných výsledcích podniku. Zisk si můžeme rozdělit do několika kategorií:

- zisk po zdanění - (EAT) je použitelný k rozdělení zisku nebo se z něj zvyšuje základní kapitál. Zisk po zdanění bývá ukazatelem motivace v manažerských smlouvách;
- zisk před zdaněním - (EBT) by si zasloužil větší oblibu ve finanční analýze, protože daňové úlevy nepravidelně udělované či změny daňových sazeb maří meziroční srovnatelnost ukazatelů výkonnosti podniku;
- zisk před úroky a zdaněním – (EBIT), označovaný také jako provozní zisk, je založen na představě, že i úroky by mohly být užitím zisku, kdyby nebyly zahrnuty do nákladů; tento zisk je rozdílem všech výnosů a nákladů, s výjimkou nákladových úroků; představuje výdělek, vytvořený zásluhou činností podnikatele; úroky jsou na úkor jeho výdělku – podnikatel se musí vzdát výdělku ve prospěch věřitelů;
- zisk před odpisy, úroky a zdaněním – (EBITDA) zahrnuje náklady kapitálu (zisk před zdaněním a úroky) a zdroj na obnovu (odpisy); tedy položky, které obecně nezávisí na výkonu; jedná se o odpisy ze vztahů k hodnotě používaného a opotřebovaného majetku, úroky, jež jsou odvozeny od používaných úročených dluhů a zisk před zdaněním jako reziduum se poměřuje k investovanému kapitálu.

Rozdělení hospodářského výsledku patří podle VALACHA (1999) mezi ty oblasti finančního řízení podniku, které jsou v zákoně podstatným způsobem upraveny odlišně pro jednotlivé právní formy podnikání. My si rozdělíme tyto formy na akciovou společnost, ostatní formy obchodních společností a družstvo.

U akciové společnosti patří rozdělení zisku do pravomoci valné hromady

akcionářů. Návrh na rozdělení předkládá představenstvo společnosti a dozorčí rada poté k návrhu přidá své vyjádření. Není-li ve stanovách společnosti uvedeno jinak, postačuje k přijetí usnesení o tomto bodě nadpoloviční většina přítomných hlasů. Jednotlivé položky rozdělení zisku tvoří – povinný příděl do rezervního fondu podle obchodního zákoníku a příděly do statutárních fondů podle stanov společnosti, podíl tichého společníka na zisku a ostatní použití zisku. Do ostatního použití zisku můžeme zahrnout především úhradu ztráty z minulých let, výplatu dividend a tantiém.

Zákonný rezervní fond se poprvé vytváří v roce, kdy akciová společnost dosahuje prvního zisku. Výše povinných přídělů v prvním roce je 20% z čistého zisku, ne však více než 10% základního kapitálu. V dalších letech jde pak o 5% z čistého zisku a to až do dosažení minimálního zůstatku tohoto fondu ve výši 20% ze základního kapitálu. Dle zákona lze rezervní fond do výše stanoveného minimálního zůstatku použít na pokrytí ztrát, nebo k překonání nepříznivého průběhu hospodaření. Část, která přesahuje minimální zůstatek, lze použít k libovolným účelům.

Statutární fondy představují fondy, které můžeme navyšovat o příděl ze zisku minimálně v rozsahu určeném ve stanovách společnosti. Stanovy dále určují, na co můžeme prostředky z těchto fondů použít. Zpravidla se jedná o sociální fond, určený především na výdaje spojené s péčí o zaměstnance. Dále fond odměn, který se využívá na výplatu podílu zaměstnanců na zisku. Společnost může vytvářet i ostatní fondy ze zisku, jež se od statutárních liší pouze tím, že ke schválení přídělů do těchto fondů stačí pouze usnesení valné hromady a o jejich použití rozhoduje management společnosti samostatně.

Dividenda je definována jako podíl na zisku v akciové společnosti. Před její výplatou musí společnost splnit celou řadu podmínek. V závislosti na druhu akcie, na který je vyplácena, odlišujeme dividendu kmenovou a dividendu přednostní. Podíly členů představenstva a dozorčí rady na zisku společnosti nazýváme tantiémy. Valná hromada může rozhodnout o jejich výplatě bez ohledu na to, zda bude nebo nebude schválena výplata dividend.

Zvyšování základního kapitálu z majetku společnosti může být podle zákona provedeno třemi základními způsoby – rozdělením nových akcií mezi akcionáře, výměnou starých akcií za nové s vyšší nominální hodnotou nebo vyznačením vyšší nominální hodnoty na dosavadních akciích.

Rozdělení výsledku hospodaření podniku v ostatních formách obchodních společností a v družstvu je, oproti akciové společnosti odlišné. Jedinou ze zákona povinnou

položkou je ve společnosti s ručením omezeným tvorba zákonného rezervního fondu. V prvním roce, kdy dosahuje společnost s ručením omezeným zisku, činí příděl 10% z čistého zisku, a ne však více než 5% základního kapitálu. V dalších letech pak vždy 5% z čistého zisku, a to až do dosažení minimálního zůstatku ve výši 10% ze základního kapitálu. Možnost využití fondu je takřka stejná jako u akciové společnosti.

Zákon v případě komanditní společnosti neuvádí žádné povinné položky ve formě např. tvorby rezervního fondu, jako je tomu u kapitálových obchodních společností. Zisk zde musí nejdříve rozdělit na část připadající komanditistům a na část připadající komplementářům. Není ve společenské smlouvě uvedeno jinak, dělí se zisk na tyto dvě části rovným dílem. Komanditisté si poté část zisku, na ně připadající, rozdělí podle výše svých splacených vkladů, komplementáři si část připadající jim (před zdaněním) rozdělí rovným dílem.

Rozdělení zisku ve veřejné obchodní společnosti neobsahuje stejně jako v případě komanditní společnosti žádné ze zákona povinné položky. Pokud není ve společenské smlouvě uvedeno jinak, potom se od zisku (před zdaněním) určeného k rozdělení vyplácejí společníkům nejdříve úroky z hodnoty splaceného vkladu ve smluvené výši a zbytek si společníci rozdělí rovným dílem. Vykazuje-li společnost ztrátu, podílejí se na ní všichni společníci stejným dílem.

Obdobnou funkci jako zákonný rezervní fond u akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným, plní u družstva fond nedělitelný. Na rozdíl od kapitálových společností musí však družstvo tento fond zřizovat již při svém vzniku, a to minimálně ve výši 10% ze základního kapitálu. V dalších letech činí povinný příděl 10% z čistého zisku, a to až do dosažení minimálního zůstatku ve výši 50% ze základního kapitálu. Nedělitelný fond lze použít k libovolným účelům s výjimkou jeho rozdělení mezi členy družstva. Pokud není ve stanovách uvedeno jinak, rozděluje se zisk mezi členy družstva podle výše splacených vkladů. U členů, jejichž členství trvalo jen menší část roku, se tento podíl poměrně krátí.

Některé obchodní společnosti a družstva se zvláštním předmětem podnikání, jako například banky, pojišťovny nebo družstevní záložny, mají na základě samostatných zákonů rozdělení zisku a vypořádání ztráty upraveno odlišně (VALACH, 1999).

2.4. Hodnocení výsledku hospodaření

Pro hodnocení hospodaření podniku existuje celá řada finančních ukazatelů. Jsou jimi rentabilita podniku, dále ukazatele aktivity, zadluženosti, likvidity a efektivnosti.

Jedním z nejdůležitějších ukazatelů, kterým můžeme hodnotit výsledek hospodaření podniku, je právě ukazatel rentability podniku. Rentabilita, neboli také výnosnost vloženého kapitálu, patří k nejdůležitějším charakteristikám podnikatelské činnosti. GRÜNWARD, HOLEČKOVÁ (2009) charakterizují rentabilitu jako měřítko schopnosti podniku vytvářet nové zdroje, dosahovat zisku použitím investovaného kapitálu. Jedná se o formu vyjádření míry zisku, která slouží jako hlavním kritériem pro alokaci kapitálu. Ukazatelů rentability se používá pro hodnocení a komplexní posouzení celkové efektivnosti činnosti a výdělkové schopnosti podniku, dále intenzity využívání majetku podniku a reprodukce a zhodnocení kapitálu vloženého do podniku.

Za nejvýznamnější způsob hodnocení podnikatelské činnosti je porovnání zisku s výší podnikových zdrojů, vloženého kapitálu, kterého bylo použito k jeho dosažení. Ke zjišťování a měření rentability, resp. výnosnosti vloženého kapitálu se v praxi nejvíce využívají tyto ukazatele:

- rentabilita celkového kapitálu,
- rentabilita vlastního kapitálu,
- rentabilita dlouhodobého kapitálu,
- rentabilita tržeb,
- rentabilita nákladů.

(GRÜNWARD, HOLEČKOVÁ, 1999) zařazuje tyto ukazatele do kategorie tzv. mezivýkazových poměrových ukazatelů, protože využívají údajů ze dvou základních účetních výkazů – z rozvahy zjišťujeme velikost kapitálu, z výkazu zisku a ztráty zjišťujeme velikost zisku, tržeb a nákladů. Obecně se rentabilita vyjadřuje pomocí jednoduchého vzorce, v němž se dosažený výnos (zisk) poměruje k částce vloženého kapitálu:

$$\frac{ZISK}{KAPITÁL}$$

Za základní měřítko rentability považujeme rentabilitu celkového kapitálu, neboli rentabilita aktiv (ROA). Z hlediska tří podnikatelských oblastí (provozní, finanční a

investiční) odráží výnosnost celkového kapitálu všechny aktivity bez ohledu na to, z jakých zdrojů byly financovány, či odkud tento kapitál pochází. Je dána výdělkovou schopností podniku a vzorec pro výpočet je:

$$ROA = \frac{ZISK}{AKTIVA}$$

Celkovým kapitálem zde rozumíme veškerý vložený kapitál, neboli krátkodobé i dlouhodobé závazky a vlastní kapitál.

Kromě dvou hlavních výše uvedených způsobů je finanční analýzou velká pozornost věnována měření zhodnocení vlastního kapitálu, rentabilitě vlastního kapitálu (ROE), která vyjadřuje efektivnost reprodukce kapitálu vloženého akcionáři či vlastníky. Vlastníci posuzují vytvořený zisk jako výdělek z investovaného kapitálu. ROE zajímá pochopitelně především akcionáře, ale neméně zajímá vedení podniku, které je zodpovědné za efektivní spravování majetku akcionářů. Vzorec pro výpočet rentability vlastního kapitálu je:

$$ROE = \frac{ZISK}{VLASTNÍ KAPITÁL}$$

Měřením rentability dlouhodobého kapitálu (ROCE) vyjadřujeme informaci o výnosnosti dlouhodobých zdrojů, nebo schopnost odměnit ty, kdo poskytli prostředky pro přírůstek nových investic.

$$ROCE = \frac{ZISK}{DLOUHODOBÝ KAPITÁL}$$

Rentabilita tržeb (ROS) je ukazatel, který charakterizuje schopnost podniku dosahovat zisku při dané úrovni tržeb. Jinak řečeno kolik dokáže podnik vyprodukovat zisku na 1 korunu tržeb, resp. výnosů. Odráží schopnost podniku vyrábět výrobek nebo službu s nízkými náklady nebo za vysokou cenu. Rentabilitu tržeb vyjadřujeme podle vzorce:

$$ROS = \frac{ZISK}{TRŽBY}$$

Je-li rentabilita tržeb příliš nízká, nebo pokud několik let za sebou klesá, měl by se analytik zaměřit na analýzu jednotlivých druhů nákladů. Snižováním nákladů podnik může dosahovat vyššího zisku a tím i zlepšovat ukazatele rentability tržeb. K vyjádření

relativní úrovně nákladů se proto využívá ukazatel nákladovosti, měřený vztahem celkových nákladů k dosaženým tržbám podniku, který je doplňkem k předchozímu ukazateli rentability tržeb (GRÜNWLAD, HOLEČKOVÁ, 2009).

3. Metodika práce

Cílem této práce bude analyzovat výnosy, náklady a hospodářský výsledek podniku. Tato analýza proběhne ve výrobním podniku CIUR, a.s. Tento podnik se zabývá především výrobou a instalací celé řady zateplení. Analýza u této firmy proběhne v období let 2005-2009. Rok 2010 ještě firma bohužel neměla uzavřený, proto rokem konečným je právě rok 2009. Podklady potřebné pro práci jsou čerpány z dokumentace firmy. Nejvíce budou využity rozvaha společně s výkazem zisku a ztráty, neboli výsledovkou.

Nejprve začneme stručnou charakteristikou firmy a popisem její organizační struktury. Dále si představíme hlavní odběratele firmy, kde se především zaměříme na odběratele působící na českém trhu, dále si představíme základní produkty firmy, společně se základními údaji o výrobě a prodeji těchto produktů.

Poté přejdeme k analýze výnosů, nákladů a výsledku hospodaření firmy CIUR, a.s. Při této analýze je nutné si náklady i výnosy rozdělit na provozní, finanční a mimořádné. Každý z těchto druhů bude samostatně uveden v tabulkách, společně se strukturou a vývojem těchto jednotlivých druhů. Jelikož je analýza prováděna ve výrobním podniku, je zřejmé, že provozní výnosy (náklady) budou tvořit převážnou část nákladů či výnosů celkových. Proto si ještě konkrétněji rozvedeme právě provozní část nákladů a výnosů, jejich strukturu a vývoj. Pro lepší přehlednost si vývoj jednotlivých druhů nákladů a výnosů znázorníme graficky.

Nejdůležitějším ukazatelem hospodaření podniku je jeho hospodářský výsledek, jež je tvořen rozdílem mezi výnosy a náklady. Z hlediska rozdělení nákladů a výnosů, si i výsledek hospodaření rozdělíme na provozní, finanční a mimořádný. Zde ovšem musíme dospět ještě k jednomu rozdělení výsledku, a to na výsledek hospodaření před zdaněním a po zdanění. Rozdíl mezi těmito výsledky hospodaření podniku nám bude tvořit daň z příjmů právnických osob a daň odložená. Jednotlivé druhy hospodářského výsledku budou uvedeny v tabulkách, stejně tak jako jejich struktura a vývoj v období let 2005-2009. Dále si vyjádříme celkový výsledek hospodaření. Bude se zde jednat o zisk či ztrátu. Následný celkový hospodářský výsledek zdaníme a dosáhneme tak čistého zisku či ztráty. Vývoj výsledku hospodaření bude opět pro lepší přehlednost uveden také v grafické

podobě.

Dále dojde na zhodnocení výsledku hospodaření. Využijeme k tomu ukazatele rentability, jež porovnávají dosažený zisk se zdroji, které byly na tvorbu tohoto zisku využity. Využijeme k tomu následující ukazatele:

- rentabilita celkového kapitálu – čistý zisk/celkový kapitál,
- rentabilita vlastního kapitálu – čistý zisk/vlastní kapitál,
- rentabilita dlouhodobě investovaného kapitálu – zisk před zdaněním/stálá aktiva + dlouhodobé závazky,
- rentabilita tržeb – čistý zisk/tržby,
- rentabilita nákladů – zisk/náklady,
- rentabilita výnosů – zisk/výnosy,
- provozní síla podniku – zisk před zdaněním/dlouhodobá aktiva.

Poté dojde k celkovému zhodnocení hospodaření podniku CIUR, a.s.

4. Charakteristika podniku

4.1. Historie a současnost podniku

CIUR, a.s. je firmou, která patří v oblasti výroby kvalitních celulózových vláken z recyklovaného papíru mezi evropskou a světovou špičku. Akciová společnost byla založena jednorázově zakladatelskou smlouvou ze dne 24. 5. 1991 s tím, že byly schváleny stanovy, jmenování členové představenstva, dozorčí rady, revizor účtů, ředitel společnosti a zakladatelé splatili 30% základního kapitálu, přičemž bylo upsáno 100% akcií. Základní kapitál společnosti činil 126 200 000 Kč a byl tvořen 12 620 ks akcií na jméno o jmenovité hodnotě 10 000 Kč.

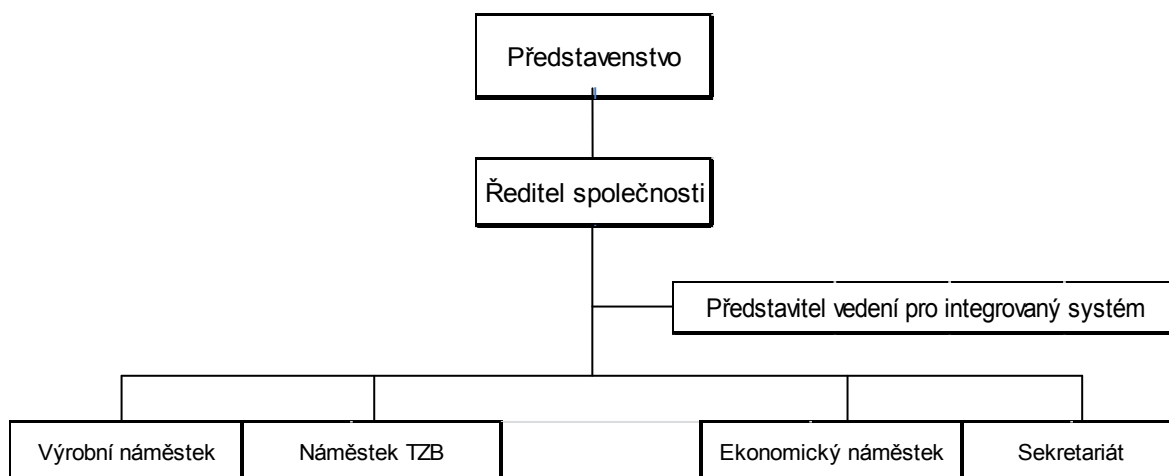
Již na samém počátku 90. let se akcionáři firmy dohodli uskutečnit záměr na vybudování linky na výrobu vláken zpětnou recyklací sběrového papíru a to suchým způsobem rozvlákňování. Po vyhodnocení výhodnosti jednotlivých technologií padlo rozhodnutí o nákupu výrobní licence i technologie na firmu z Kanadského Toronta Climatizer Insulation. Tato firma již podobný způsob výroby zavedla v roce 1977, a proto využití jejich zkušeností v Evropě bylo přínosem, který přispěl k rychlému rozvoji a uplatnění výrobků na trhu. Původ výrobku a licenční smlouva vedly rovněž k používání shodného znaku a názvu pro střešní výrobek - tepelnou a akustickou izolaci CLIMATIZER PLUS. Znak firmy je tak současně i nositelem filosofie funkce tepelné izolace CLIMATIZER PLUS: „Když je venku zima, v domečku je teplo a naopak“. Výroba byla zahájena v roce 1991 a velmi záhy se podařilo získat významné zákazníky v Německu, Rakousku a Švýcarsku. Na tuzemském trhu bylo pro tuto zcela novou technologii získáno více než 140 aplikačních firem - partnerů. To způsobilo, že původní výrobní hala začala být již roku 1994 nedostačující a musela být vybudována zcela nová výrobní i skladová kapacita. Tato zcela nová hala byla v roce 1997 dokončena a zároveň se podařilo spustit novou výrobní technologii s dalším navýšením kapacity. Samozřejmostí v průběhu celého vývoje firmy CIUR a.s. je zaměření na neustálou modernizaci parametrů výrobku a technologie se zvláštním zřetelem na stabilitu kvality. To vedlo k tomu, že v roce 1998 získala firma certifikát managementu jakosti podle normy ISO 9002 a od roku 2004 je držitelem certifikátu Systému managementu jakosti dle ČSN EN ISO 9001. V rámci neustálého rozvoje podnikatelských aktivit byly postupně do sortimentu zařazeny nové výrobky a to jak v oblasti celulózových vláken, tak i z jiných oblastí stavební

činnosti. Vedle stěžejního produktu CLIMATIZER PLUS dnes podnik dodává rovněž různá vlákna pro průmyslové účely v železárnách, výrobě plastů, žáruvzdorných hmot a zejména pak stabilizační přísady pro silniční stavitelství. Stejně významnou součástí firmy se postupně stala i další divize firmy, jejíž produkty v oblasti vytápění, větrání, klimatizace i měření a regulace poskytují komfortní servis v řadě významných budov po celé České republice. Zastoupení pro značky Sanyo, Lennox, ACTIONCLIMA, REFRION, DEVATEC a GEOCLIMA ukazuje, že servisní tým této divize je skutečně spolehlivý pro dlouhodobou spolupráci se zákazníky i dodavateli.

4.2. Organizační struktura

Nejvyšším orgánem společnosti je valná hromada a všichni akcionáři mají právo zúčastnit se jejího jednání. Valná hromada je svolávána jednou ročně, nejpozději však do 30. září každého roku. Svolává a její průběh řídí představenstvo. Představenstvo je statutárním orgánem společnosti, řídí společnost a jedná jejím jménem. Dále rozhoduje o všech záležitostech společnosti, pokud však nejsou stanovami či obchodním zákoníkem vyhrazeny do působnosti valné hromady nebo dozorčí rady. Představenstvo má nyní tři členy, kteří si volí svého předsedu a místopředsedu. Na působnost představenstva dohlíží dozorčí rada. Ta má také tři členy a působnost těchto členů rady je 5 let.

Organogram firmy

Firmu řídí ředitel společnosti a využívá k tomu především tři náměstků. Výrobní náměstek má na starosti výrobní činnost firmy. Tato osoba dále řídí a koordinuje vedoucí skladů, údržby, aplikace, maltovny, dále dispečera výroby, hospodáře středisek, referenta odbytu, celní deklarantku a dále manažery pro nákup surovin, integrovaný systém a

bezpečnost práce. Tito pracovníci firmy vedou dále osoby vedoucích směn a mistry, kteří mají na starosti dělníky a pracovníky údržby, maltovny, skladů či třídící linky. Náměstek technického zabezpečení budov (TZB) řídí vedoucí manažery obchodu, montáže a servisu, měření a regulace a technického oddělení, dále logistiku se sekretariátem a hospodářku podniku. Vedoucí manažeři dále vedou obchodní manažery, manažery montáže a servisu, techniky měření a regulace a manažery technického oddělení firmy. Tyto osoby řídí provozní elektrikáře, montážní pracovníky a mechaniky chladících a plynových zařízení. Ekonomický náměstek má na starosti účetnictví firmy. Využívá k tomu hlavní účetní, která vede jednotlivé účetní firmy, jako jsou mzdová účetní či pokladní. Do sekretariátu firmy spadá recepční, vratný s hlídačem a pracovníci úklidu. Dále má firma samostatné právní oddělení, které spadá do kompetence samotného ředitele firmy.

4.3. Produkty podniku

Hlavními produkty firmy jsou:

- izolace Climatizer plus,
- vzduchotechnika, vytápění, chlazení,
- parobrzdy pro clima – inteligentní membrány, zabezpečující odvod vlhkosti,
- průmyslová vlákna – výroba celulózových vláken pro průmyslové využití,
- izolační systémy s dřevovláknitými deskami,
- vratové systémy,
- akustické desky Wolf – speciální desky k akustické izolaci stavebních konstrukcí,
- recyklace a třídění odpadů,
- fasádní systémy a ostatní výrobky.

Zásadním výrobkem pro firmu CIUR, a.s. je izolace Climatizer plus. Jedná se o foukanou izolaci vhodnou pro zateplení všech částí konstrukce jako je podlaha, strop, půda, stěna nebo střecha. Tuto akustickou izolaci firma dodává na český trh od roku 1991. Bližší informace, co se výroby a prodeje týče, se dozvíme v následující tabulce.

Tabulka 1: Výroba a prodej vybraných výrobků firmy v roce 2009

Výrobek	Vyrobeno (kg)	Náklady na výrobu (Kč)	Prodáno (kg)	Tržby (Kč)
CLIMATIZER PLUS (13,60 kg)	2 109 918	15 012 462	150 247	27 817 054
Unicercell-pytel 10 kg	5 536 480	40 245 554	547 128	46 846 102
CLIMATIZER PLUS - Premium (13,60 kg)	1 009 335	5 577 394	54 032	6 247 263

Z tabulky je zřejmé, že firma vyrábí své výrobky ve velkém množství. Většina výrobků, jež se vyrobí, se také prodá. V málo případech se zde setkáme s výrobkem vadným. Vidíme, že firma dosahuje u těchto vybraných výrobků velice slušných tržeb a je zisková. Výrobků, jak již bylo zmíněno, však firma vyrábí mnohem více.

Firma dodává své výrobky do více než 20 zemí světa. Dozor nad kvalitou výrobků a výroby je prováděn renomovanými zkušebnami z Německa, Rakouska, České republiky i Slovenska. Největším zahraničním odběratelem je německá firma Ruthman Gmbh a dalším stálým partnerem na německém trhu je firma Gleixner Markus. Dobrý odbyt je realizován také na slovenském a polském trhu prostřednictvím firem VUNO HREUS s.r.o. a Ecoservice. Dále v zahraničí firma úspěšně obchoduje s partnery ve Francii, Rakousku, Velké Británii, aj. V České republice má firma celou řadu odběratelů, ti největší jsou podle vybraných krajů České republiky uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 2: Největší odběratelé v ČR podle vybraných krajů

Kraj	1.	2.	3.
Praha a Středočeský	IZOS-Kladno	Oknoplastik, s.r.o.	Nejedlý Jiří
Jihočeský	EKOIZOL, s.r.o.	Koblas Jiří- izolatérství	Památky Tábor, s.r.o.
Plzeňský	PIRMET-Ivan Říha	Čechura Jaroslav	Čech Jiří
Karlovarský	FORNAX, a.s.	Hlubůček Dobroslav	Vrána Zdeněk

Co se týče Jihočeského kraje, tak zde má firma 10 obchodních partnerů. Z tabulky je zřejmé, že největším odběratelem v Jihočeském kraji je firma EKOIZOL, která má sídlo v Českých Budějovicích. Druhým největším odběratelem je firma Koblas Jiří se sídlem v Černé v Pošumaví. Třetí místo patří firmě Památky Tábor s.r.o.

Ke dni 31. 03. 2010 činila aktiva firmy 317 380 tis. Kč. Z toho stálá aktiva představovala 160 766 tis. Kč, oběžná aktiva 155 904 tis. Kč a aktiva ostatní 710 000 Kč. Ostatní aktiva firmy tvořily náklady příštích období. Když se podíváme na stranu pasiv, vlastní kapitál činil 197 353 tis. Kč, cizí zdroje firmy 119 658 tis. Kč a výdaje příštích období 369 000 Kč.

5. Analýza výnosů, nákladů a výsledku hospodaření podniku

Analýza proběhla v již představené firmě CIUR a.s. Postupně došlo k rozboru a zhodnocení výnosů a nákladů podle jednotlivých druhů. Dále zhodnocení výsledku hospodaření podniku, včetně návrhů na rozdělení. V poslední řadě došlo k zhodnocení firmy, pomocí ukazatele rentability. Pro naši analýzu byly použity data z let 2005-2009. Hospodářským rokem 2005 se rozumí období od 01. 04. 2005 do 31. 03. 2006. Stejně tak je to i s následujícími hospodářskými roky. Rok 2010 firma ještě bohužel nemá uzavřený, z důvodu posunutí období pro uzavření účetních knih.

5.1. Analýza výnosů podniku

Výnosy, jak již bylo zmíněno, rozumíme všechny ekonomické přírůstky pro podnik. Jsou jedním ze základních ukazatelů, kvůli kterým podnik vznikl. Každý podnik se snaží mít výnosy co největší. Jak již víme, dělíme výnosy na provozní, finanční a mimořádné. V tomto členění jsou v následující tabulce 3 uvedeny výnosy firmy CIUR a.s.

Tabulka 3: Výnosy podniku (v tis.)

Výnosy	2005	2006	2007	2008	2009
Provozní výnosy	208 216	252 131	230 122	286 636	350 084
Finanční výnosy	915	1 503	2 027	5 408	2 846
Mimořádné výnosy	1 290	-	-	563	895
Výnosy celkem	210 421	253 634	232 149	292 607	353 825

Tabulka 4: Vývoj výnosů podniku v letech 2005-2009 (2005=100%)

Výnosy	2005	2006	2007	2008	2009
Provozní výnosy	100	121	111	138	168
Finanční výnosy	100	164	222	591	311
Mimořádné výnosy	100	-	-	44	69
Výnosy celkem	100	121	110	139	168

Tabulka 5 - Struktura výnosů podniku (v %)

Výnosy	2005	2006	2007	2008	2009
Provozní výnosy	98,95	99,41	99,13	97,96	98,94
Finanční výnosy	0,43	0,59	0,87	1,85	0,80
Mimořádné výnosy	0,62	-	-	0,19	0,26
Výnosy celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Z údajů předchozích tabulek je patrné, že největší podíl výnosů firmy tvoří výnosy provozní. Vidíme, že provozní výnosy nám každým rokem rostou. Výjimkou je však rok 2007, kdy došlo ke snížení provozních výnosů, a to o 8,7% oproti předešlému roku. Důvodem tohoto poklesu byl zmenšený zájem zákazníků. Po roce 2007 však došlo k výraznému zvýšení tohoto druhu výnosů a tento trend pokračoval i do roku 2009, kdy provozní výnosy dosahují nejvyšší částky a to 350 084 tis. Kč. Pozitivní vývoj k roku 2007 je dán především zvětšeným zájmem o výrobky a rozšiřování produkce, které každým rokem proběhlo. Co se týče finančních výnosů podniku, tak vidíme, že na celkových výnosech se podílejí výrazně menší vahou. Jedná se zde většinou o výnosy v podobě kurzových rozdílů, jež vyplývají z obchodního styku se zahraničními partnery. Většinou jde o zastoupení do 1 % celkové částky výnosů. Výjimkou je zde rok 2008, kdy finanční výnosy dosahují částky 5 408 tis. Kč, tj. 1,85 % všech výnosů. Nejmenší část a značně variabilní tvoří výnosy mimořádné. V roce 2005 se jedná o částku 1 290 tis. Kč, což je

0,61% všech výnosů. V dalších dvou letech firma CIUR a.s. žádné mimořádné výnosy nevykazovala. Až v roce 2009 mimořádné výnosy dosahovali částky 563 tis. Kč a v roce 2009 ještě o něco více a to 895 tis Kč, což je 0,25% z celkové částky výnosů. Důvod tak vysoké částky mimořádných výnosů v roce 2005 byl příjem pojistného plnění, které vzniklo z důvodu požáru ve firmě.

5.1.1. Analýza provozních výnosů podniku

Největší část výnosů podniku CIUR a.s. tvoří výnosy provozní, což je typické pro většinu výrobních firem. Jednotlivé položky provozních výnosů podniku jsou uvedeny v následující tabulce 6.

Tabulka 6: Provozní výnosy podniku (v tis. Kč)

Provozní výnosy	2005	2006	2007	2008	2009
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	179 155	213 181	203 647	246 305	271 842
Změna stavu zásob vlastní výroby	1 842	286	1 430	-2 582	3 769
Aktivace služeb a majetku	4 009	4 073	2 229	13 303	29 001
Tržby za prodej zboží	7 483	7 290	8 282	6 137	4 951
Tržby za prodej dlouhodobého hmotného majetku a materiálu	15 122	26 087	14 238	21 786	40 369
Ostatní provozní výnosy	605	1 214	296	1 687	152
Celkem	208 216	252 131	230 122	286 636	350 084

Tabulka 7: Vývoj provozních výnosů podniku (2005=100%)

Provozní výnosy	2005	2006	2007	2008	2009
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	100	119	114	137	152
Změna stavu zásob vlastní výroby	100	16	78	- 140	205
Aktivace služeb a majetku	100	102	56	332	723
Tržby za prodej zboží	100	97	111	82	66
Tržby za prodej dlouhodobého hmotného majetku a materiálu	100	173	94	144	267
Ostatní provozní výnosy	100	201	49	279	25
Celkem	100	121	111	138	168

Tabulka 8: Struktura provozních výnosů v letech 2005-2009 (v %)

Provozní výnosy	2005	2006	2007	2008	2009
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	86,04	84,55	88,50	85,93	77,65
Změna stavu zásob vlastní výroby	0,88	0,11	0,62	-0,90	1,08
Aktivace služeb a majetku	1,94	1,62	0,96	4,64	8,29
Tržby za prodej zboží	3,59	2,89	3,60	2,14	1,41
Tržby za prodej dlouhodobého hmotného majetku a materiálu	7,26	10,35	6,19	7,60	11,53
Ostatní provozní výnosy	0,29	0,48	0,13	0,59	0,04
Celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Největší část provozních výnosů tvoří tržby za prodej vlastních výrobků a služeb. S touto situací se setkáme u většiny výrobních firem, neboť tržby za vyrobené výrobky, či

poskytnuté služby jsou základ každého výrobního podniku. Jak vidíme z tabulky č. 6 a 8, tvoří tato položka každý sledovaný rok naprostou většinu provozních výnosů. V letech 2005 až 2009 se jedná asi o 85% z celkových provozních výnosů. Největší část, přesněji 88,5 %, tvoří tržby za vlastní výrobky a služby v roce 2007, a to v částce 203 647 tis. Kč. V roce 2009 podnik dosáhl nejvyšších tržeb za výrobky v částce 271 842 tis. Kč, ale podíl na celkových provozních výnosech byl v tomto roce nejnižší, a to pouze 77,65%. Toto výrazné snížení bylo dáno především nárůstem tržeb z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu. Důvodem nejvyšších tržeb v roce 2009 byl zvětšený zájem o výrobky firmy a takřka dvojnásobné zvýšení vyrobeného množství vlastních výrobků.

Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu tvoří po tržbách za vlastní výrobky a služby druhou největší část provozních výnosů. Ve většině případů se s prodejem dlouhodobého majetku setkáváme u firem, které se dostaly do různých finančních problémů. U firmy CIUR, a.s. tomu tak není, firma prodávala většinou majetek či materiál, který by už dále nemohla nijak efektivněji využít. Z údajů firmy je zřejmé, že zastoupení těchto tržeb se pohybuje kolem 8% celkových provozních výnosů, s výjimkou roku 2009, kdy došlo k největším tržbám z prodeje majetku a k nárůstu podílu těchto tržeb až na 11% z provozních výnosů. Jedná se zde o částku 40 369 tis. Kč, což je například oproti roku 2007 takřka trojnásobek tržeb za prodej dlouhodobého majetku a materiálu. Důvodem tohoto nárůstu bylo pořizování nového majetku, nových strojů a budov, a tudíž zvýšení prodeje majetku nepotřebného.

Tržby za prodej zboží se v letech 2005-2009 pohybují v průměru kolem 2,73%. Největší částku těchto tržeb registrujeme v roce 2007, a to 8 282 tis. Kč. Naopak nejméně zboží firma prodala v roce 2009, kdy podíl na celkových provozních výnosech činil 1,41%. Zde je opět jasně vidět, že firma CIUR, a.s. je firmou výrobní a co se týče prodeje zboží, nejedná se o prvořadou činnost firmy.

Zajímavý je vývoj aktivace služeb a majetku. Jedná se o převedení vlastních výrobků do aktiv podniku. Z údajů vidíme, že v prvních třech sledovaných letech aktivace klesá až na částku 2 229 tis. Kč. Od té doby však výrazně roste, jak v roce 2008 na 13 303 tis. Kč, tak v roce 2009 až na částku 29 001 tis. Kč, což představuje dokonce 8,28% z celkových provozních výnosů podniku.

Změna stavu zásob výroby a ostatní provozní výnosy tvoří velice malé části celkových provozních výnosů. Jedná se zde v obou případech o něco kolem 0,3% provozních výnosů. Co se týče ostatních provozních výnosů, jedná se zde především o

výnosy z odepsaných pohledávek, přijaté dotace a náhrady. U změny stavu zásob se zde objevuje i záporné číslo, a to v roce 2008, kdy dochází negativní změně stavu zásob o – 2 582 tis. Kč.

5.1.2. Analýza finančních výnosů

Veškeré finanční výnosy podniku tvoří přijaté úroky z vkladů a ostatní finanční výnosy. Do ostatních finančních výnosů firmy spadají především kurzové zisky. Z údajů tabulek 9 a 10 je zřejmé, že jsou to právě ostatní finanční výnosy, které tvoří převážnou část finančních výnosů podniku.

Tabulka 9: Finanční výnosy podniku (v tis. Kč)

Finanční výnosy	2005	2006	2007	2008	2009
Přijaté úroky	33	127	467	275	30
Ostatní finanční výnosy	882	1 376	1 560	5 133	2 816
Celkem	915	1 503	2 027	5 408	2 846

Tabulka 10: Struktura finančních výnosů (v %)

Finanční výnosy	2005	2006	2007	2008	2009
Přijaté úroky	3,61	8,45	23,04	5,09	1,05
Ostatní finanční výnosy	96,39	91,55	76,96	94,91	98,95
Celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Ostatní finanční výnosy dosahují v průměru částky 2 353 tis. Kč. Největší úroveň těchto ostatních finančních výnosů nalezneme v roce 2008, kdy představovaly částku 5 133 tis. Kč, avšak největší podíl na finančních výnosech podniku měly v roce 2009, a to 98,95 %. Co se přijatých úroků týče, tak za zmínku stojí především rok 2007, kdy úroky

dosahovaly 467 000 Kč, a zároveň v tomto roce tvořily největší podíl na finančních výnosech. V ostatních letech přijaté úroky činily podstatně nižší částky.

5.2. Analýza nákladů podniku

Náklady podniku, jak již víme, můžeme vyjádřit jako spotřebu všech prostředků podniku. Spotřeba nákladů je nezbytná pro tvorbu výnosů. Ovšem jak výnosy se každá firma snaží mít co největší, náklady naopak chce dostat na minimum. Přehled a analýzu nákladů, podle nákladových druhů, nalezneme v následujících tabulkách.

Tabulka 11: Náklady podniku (v tis. Kč)

Náklady	2005	2006	2007	2008	2009
Provozní náklady	200 451	243 174	220 697	279 045	325 119
Finanční náklady	1 963	2 370	4 454	5 595	5 732
Mimořádné náklady	1 408	11	-708	785	1 192
Náklady celkem	203 822	245 555	224 443	285 425	332 043

Tabulka 12: Vývoj nákladů podniku (2005=100%)

Náklady	2005	2006	2007	2008	2009
Provozní náklady	100	121	110	139	162
Finanční náklady	100	121	227	285	292
Mimořádné náklady	100	1	-50	56	85
Náklady celkem	100	120	110	140	163

Tabulka 13: Struktura nákladů podniku (v %)

Náklady	2005	2006	2007	2008	2009
Provozní náklady	98,35	99,03	98,34	97,76	97,91
Finanční náklady	0,96	0,97	1,98	1,96	1,73
Mimořádné náklady	0,69	0,00	- 0,32	0,28	0,36
Náklady celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Náklady podniku, stejně tak jako v předchozí kapitole výnosy, jsou tvořeny především z provozního druhu nákladů. Vidíme, že se jedná o velice vysoké zastoupení, v roce 2006 dosahuje podíl provozních nákladů dokonce 99,03% celkových nákladů. Provozní náklady podniku nám každým rokem rostou. Výjimkou je však rok 2007, kde došlo oproti roku 2006 k mírnému poklesu. Důvodem byl snížený zájem o výrobky a tedy snížení objemu produkce. Největší úroveň provozních nákladů nalezneme v roce 2009 a to 325 119 tis. Kč, nejnižší naopak v prvním roce 2005 a to 200 452 tis. Kč. Vidíme tedy, že provozní náklady se nám za sledované období zvýšily o celých 62 %. Růst tohoto druhu nákladů je dán především zvyšováním počtu vyrobených výrobků a přijímání zakázek ve větším množství.

Finanční náklady firmy v prvních dvou letech tvoří necelé jedno procento z celkových nákladů, ovšem v letech dalších se jedná už o necelá 2%. Z tabulky je zřejmé, že finanční náklady nám stoupají každým rokem, až v roce 2009 vykazují částku 5 732 tis. Kč, což je 1,73 % celkových nákladů podniku. Mimořádné náklady jsou ve sledovaném období, co se týká vztahu k ostatním nákladům, velice drobné. V roce 2006 firma nevykazuje mimořádné náklady žádné, největší mimořádné náklady se objevují v roce 2005 a to 1 408 tis. Kč. Důvodem byl již zmíněný rozsáhlý požár ve firmě, který s sebou přinesl firmě celou řadu problému a starostí.

5.2.1. Analýza provozních nákladů

Provozní náklady tvoří největší část nákladů celkových, proto je nutné těmto nákladům věnovat mimořádnou pozornost. Přehled provozních nákladů podle jednotlivých

nákladových druhů, jejich vývoj a struktura jsou vedeny v následujících tabulkách 14 až 16.

Tabulka 14: Provozní náklady podniku (v tis.)

Provozní náklady	2005	2006	2007	2 008	2 009
Spotřeba materiálu a energie	101 797	110 543	114 046	136 375	151 280
Služby	34 591	59 175	40 701	70 994	66 017
Náklady na prodej zboží	5 008	4 991	5 783	4 036	3 475
Osobní náklady	31 124	34 676	39 588	45 561	50 544
Daně a poplatky	339	394	375	432	607
Odpisy majetku	13 360	12 400	10 693	14 110	20 203
Zůst. cena prodaného dlouhodobého majetku a mat.	8 874	17 027	9 573	16 414	30 574
Změna stavu rezerv a opr. položek	2 890	918	-1 912	-10 959	460
Ostatní provozní náklady	2 468	3 050	1 850	2 082	1 959
Celkem	200 451	243 174	220 697	279 045	325 119

Tabulka 15: Vývoj provozních nákladů (2005=100%)

Provozní náklady	2005	2006	2007	2008	2009
Spotřeba materiálu a energie	100	109	112	134	149
Služby	100	171	118	205	191
Náklady na prodej zboží	100	100	115	81	69
Osobní náklady	100	111	127	146	162
Daně a poplatky	100	116	111	127	179
Odpisy majetku	100	93	80	106	151
Zůst. cena prodaného majetku a mat.	100	192	108	185	345
Změna stavu rezerv a opr. položek	100	32	-66	-379	16
Ostatní provozní náklady	100	124	75	84	79
Celkem	100	121	110	139	162

Tabulka 16: Struktura provozních nákladů (v %)

Provozní náklady	2005	2006	2007	2008	2009
Spotřeba materiálu a energie	50,78	45,46	51,68	48,87	46,53
Služby	17,26	24,33	18,44	25,44	20,31
Náklady na prodej zboží	2,50	2,05	2,62	1,45	1,07
Osobní náklady	15,53	14,26	17,93	16,33	15,55
Daně a poplatky	0,17	0,16	0,17	0,15	0,19
Odpisy majetku	6,66	5,11	4,85	5,06	6,21
Zůst. cena prodaného dlouhodobého majetku a mat.	4,43	7,00	4,34	5,88	9,40
Změna stavu rezerv a opr. položek	1,44	0,38	-0,87	-3,93	0,14
Ostatní provozní náklady	1,23	1,25	0,84	0,75	0,60
Celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Z údajů tabulek je zřejmé, že základní položkou provozních nákladů je spotřeba materiálu a energie. Je to logické, jako u každého výrobního podniku. Spotřeba materiálu a energie dosahuje kolem poloviny celkových provozních nákladů podniku. Z tabulky č. 14 vidíme, že tato spotřeba každým rokem roste. Podnik spotřeboval nejvíce energie a materiálu v roce 2009, a to 151 280 tis. Kč. Důvodem je především rozšiřování výroby, s kterým souvisí nákup surovin a větší spotřeba energie. Naopak nejméně bylo spotřebováno materiálu na začátku období v roce 2005. Rostoucí nákladová spotřeba je základním předpokladem toho, že podnik každým rokem produkuje stále více a více vlastních výrobků, dochází každým rokem ke zvyšování objemu výroby, což je pro výrobní podnik příznivá situace. Samozřejmě se podnik snaží tyto náklady, jako každé jiné, dostávat na minimum. Ke snižování tohoto druhů nákladů ve firmě nejvíce přispívá velice dobrá organizace pracovníků.

Druhou největší položkou v provozních nákladech firmy CIUR, a.s. jsou náklady spojené s potřebou služeb. S tímto druhem provozního nákladu se ve firmě setkáváme v případech, kdy firma určité výkony nebyla schopna pokrýt z vlastních zdrojů. K největší potřebě služeb docházelo v roce 2008, kdy tato položka představovala částku 70 994 tis. Kč a tvořila dokonce jednu čtvrtinu celkových provozních nákladů.

Další poměrně výraznou položkou jsou osobní náklady. Do těchto nákladů

zahrnujeme především náklady mzdové a ostatní sociální náklady. Firma zaměstnává v průměru 125 zaměstnanců, proto mzdové náklady jsou nezbytnou součástí provozních nákladů. Můžeme pozorovat, že nám tyto náklady každým rokem stoupají. Je to dáno především tím, že se každým rokem zvyšují mzdy a hlavně firma každým rokem zaznamenává více zaměstnanců. V letech 2005-2009 osobní náklady vzrostly o necelých 62% a můžeme předpokládat jejich růst i v dalších letech. Určitým pozitivem z hlediska nákladovosti je, že podíl osobních nákladů na provozních nákladech se v podstatě nemění a pohybuje se okolo 15-16%.

Nezbytnou součástí provozních nákladů jsou odpisy dlouhodobého majetku. Firma k výrobě využívá celou řadu strojů, které je nezbytné každým rokem odepisovat. Firma využívá u hmotného majetku zrychlených odpisů, technické hodnocení odepisuje dle zákona o daních z příjmů. Nejnižší odpisy můžeme zaznamenat v roce 2007, kdy představovaly částku 10 693 tis. Kč. Naopak největší odpisy podnik vykázal v roce 2009, jednalo se o částku téměř dvojnásobnou oproti roku 2007. Právě v roce 2009 firma zaznamenává největší množství odepisovaného dlouhodobého majetku.

Součástí provozních nákladů firmy jsou dále náklady na prodej zboží, daně a poplatky, zůstatková cena prodaného majetku a materiálu, změna stavu rezerv a opravných položek a ostatní provozní náklady. Co se týče ostatních provozních nákladů, které tvoří v průměru kolem 1% celkových provozních nákladů, spadají sem především placené pojistky, pokuty a penále, odpis pohledávek, manka a škody a v poslední řadě i dary.

5.2.2. Analýza finančních nákladů

Stejně jako finanční výnosy, tak i finanční náklady představují zde pouze dvě položky. Opět se jedná o úroky, tentokrát ale nákladové (které musíme platit) a ostatní finanční náklady. Do ostatních finančních nákladů firmy zahrnujeme především kursové ztráty. Finanční náklady firmy jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 17: Finanční náklady podniku (v tis. Kč)

Finanční náklady	2005	2006	2007	2008	2009
Nákladové úroky	-	-	-	158	1 274
Ostatní finanční náklady	1 963	2 370	4 454	5 437	4 458
Celkem	1 963	2 370	4 454	5 595	5 732

Z tabulky 17 vidíme, že nákladové úroky firma v prvních třech letech nevykazuje vůbec. Až v roce 2008 firma vykazuje nákladové úroky ve výši 158 tis. Kč, v roce 2009 je tato částka téměř osmkrát vyšší, a to 1 275 tis. Kč. Firma v tomto roce potřebovala půjčku ve větším rozsahu na spolufinancování nového projektu. Ostatní finanční náklady firma vykazuje po celé období a mají rostoucí charakter, až do roku 2008, jen v následném hodnoceném roce dochází k mírnému poklesu. Právě v roce 2008 jsou ostatní finanční výnosy nejvyšší, představují částku 5 437 tis. Kč. Do ostatních finančních nákladů firmy zahrnujeme především kurzové ztráty. Firma obchoduje z velké části se zahraničními partnery, proto jsou tak vysoká čísla.

5.3. Analýza výsledku hospodaření podniku

Výsledek hospodaření podniku, vypočteme jako rozdíl mezi náklady a výnosy. Právě podle druhů nákladů a výnosů rozlišujeme i více druhů výsledku hospodaření. Právě podle těchto druhů si hospodářský výsledek rozdělíme v následující tabulce. Dále je u výsledku hospodaření velice důležité rozlišovat hospodářský výsledek před zdaněním a po zdanění. Rozdíl mezi těmito dvěma pojmy představuje daň z příjmů právnických osob a daň odložená. Podklady pro sestavování hospodářského výsledku čerpáme z výsledovky podniku. Výsledovka podniku CIUR, a.s. za rok 2009 je uvedena v příloze č. 2.

Tabulka 18: Výsledek hospodaření podniku před zdaněním (v tis.)

Výsledek hospodaření	2005	2006	2007	2008	2009
Provozní výsledek hospodaření	7 765	8 957	9 425	7 591	24 965
Finanční výsledek hospodaření	-1 048	-867	-2 427	-187	-2 886
Výsledek hospodaření z běžné činnosti	6 717	8 090	6 998	7 404	22 079
Mimořádný výsledek hospodaření	-118	-11	708	-222	-297
Výsledek hospodaření před zdaněním	6 599	8 079	7 706	7 182	21 782

Tabulka 19: Struktura výsledku hospodaření před zdaněním (v %)

Výsledek hospodaření	2005	2006	2007	2008	2009
Provozní výsledek hospodaření	117,67	110,87	122,31	105,69	114,61
Finanční výsledek hospodaření	-15,88	-10,73	-31,49	-2,60	-13,25
Výsledek hospodaření z běžné činnosti	134,00	100,14	90,81	103,09	101,36
Mimořádný výsledek hospodaření	-1,79	-0,14	9,19	-3,09	-1,36
Výsledek hospodaření před zdaněním	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Výsledek hospodaření podniku je v každém ze sledovaných let kladný. Firma CIUR, a.s. tedy každým rokem vykazovala výnosy ve vyšší částce než náklady. Když se podíváme konkrétněji na součásti výsledku hospodaření, vidíme, že opět největší podíl výsledku hospodaření tvoří rozdíl mezi provozními výnosy a náklady. Tento výsledek se v prvních 4 letech pohybuje vždy kolem 8 000 tis. Kč. V roce 2009 však došlo k výraznému nárůstu provozního výsledku hospodaření až na 24 965 tis. Kč, což je zvýšení oproti roku 2008 téměř o 230%. Opakem je ovšem finanční výsledek hospodaření podniku, který nám v každém ze sledovaných let vykazuje ztrátu. V tomto výsledku se projevují především kursové ztráty firmy. Nejmenší ztráta z finanční činnosti byla v roce 2008, kdy

tato částka dosahovala – 187 000 Kč. Naopak nejhorší rok podle tohoto výsledku byl rok poslední, 2009. Zde firma vykázala finanční ztrátu ve výši 2 886 tis. Kč.

Vývoj mimořádného výsledku hospodaření odpovídá mimořádným událostem a nahodilým situacím. Jediný rok, kdy firma vykazovala kladný mimořádný výsledek hospodaření, je rok 2007 a to ve výši 708 000 Kč. V letech ostatních se vždy jednalo o ztrátu, nejvyšší v roce 2009 kdy mimořádná ztráta činila 297 000 tis. Kč.

Celkový výsledek hospodaření před zdaněním a jeho vývoj ukazují, že firma CIUR, a.s. hospodáří dobře, jelikož v žádném z uvedených let nevykazuje ztrátu. Největší zisk (před zdaněním) dosáhla firma v roce 2009, a to 21 782 tis. Kč. Jedná se o zhruba trojnásobné zvýšení oproti roku předešlému.

Hospodářský výsledek podniku nyní upravíme o daň z příjmů právnických osob a daň odloženou.

Tabulka 20: Výsledek hospodaření podniku po zdanění (v tis. Kč)

Výsledek hospodaření	2005	2006	2007	2008	2009
Výsledek hospodaření před zdaněním	6 599	8 079	7 706	7 182	21 782
Daň z příjmů právnických osob	1 357	1 935	1 570	1 562	4 396
Odložená daň	323	-37	147	-6	80
Výsledek hospodaření po zdanění	4 919	6 181	5 989	5 626	17 306

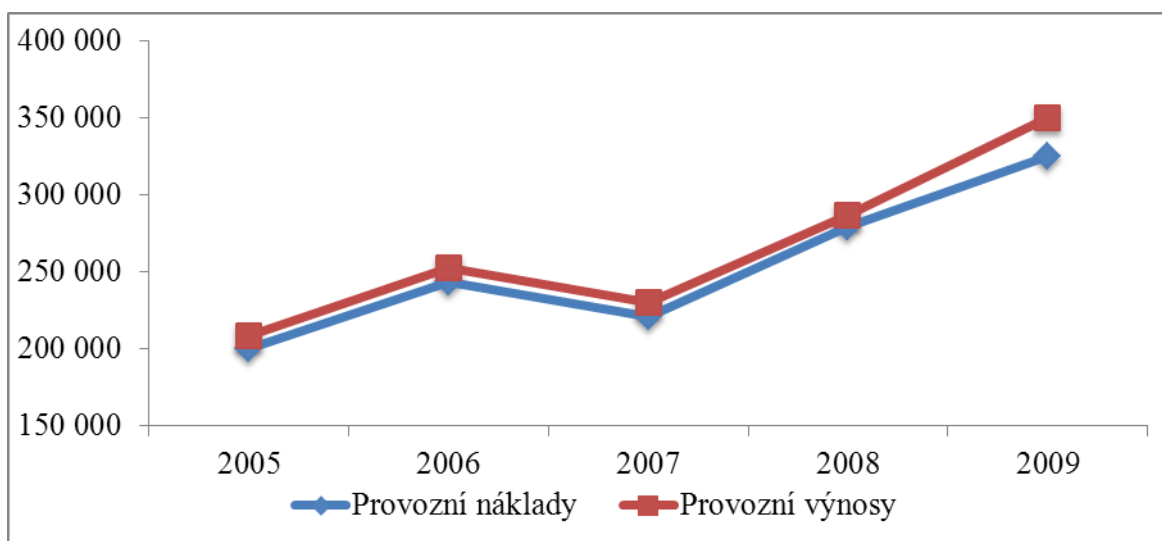
Z tabulky je zřejmé, že největší daň z příjmů právnických osob firma odváděla v roce 2009, a to ve výši 4 396 tis. Kč. Odložená daň v tomto roce činila 80 tis. Kč. Naopak nejvyšší odloženou daň firma odváděla v roce 2005, zde dosahovala odložená daň dokonce 323 tis. Kč.

V roce 2007 klesl obrat firmy oproti roku 2006, především z důvodu ztráty již zavedeného segmentu měření a regulace. Na druhou stranu v tomto roce došlo k navázání spolupráce s novými obchodními partnery a k rozšíření sortimentu výroby. Z tohoto důvodu došlo v oddělení výroby k navýšení počtu pracovníků. Představenstvo firmy rozhodlo o rozdělení zisku za rok 2007 následovně. 5%, tj. 299 450 Kč, jako povinný

příděl do rezervního fondu a zbytek jako nerozdělený zisk z minulých let. Tento způsob rozdělení zisku ve firmě CIUR, a.s. nalezneme v každém sledovaném roce.

Vývoj jednotlivých skupin nákladů, výnosů a výsledku hospodaření si dále vyjádříme pomocí grafického zobrazení. V následujících grafech pak porovnáme vývoj základních skupin výnosů, nákladů i výsledku hospodaření.

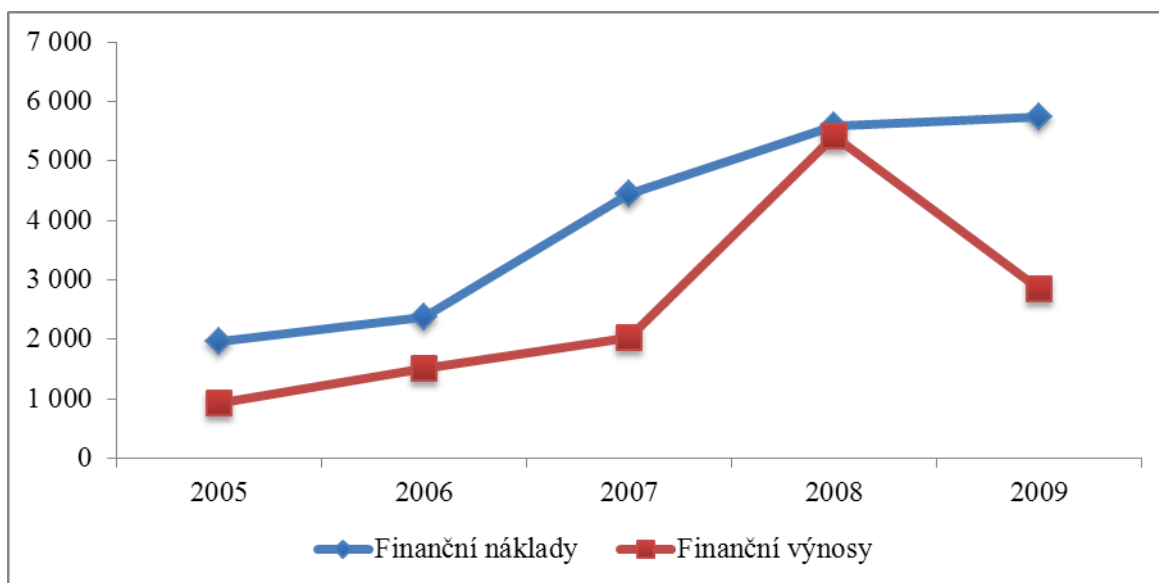
Graf 1: Vývoj provozních nákladů a výnosů (v tis. Kč)

V grafu 1 máme zobrazen vývoj provozních nákladů a výnosů. Jak provozní náklady, tak provozní výnosy tvoří převážnou část nákladů a výnosů celkových. Každý podnik se samozřejmě snaží o to, aby provozní náklady dosahovaly nižších hodnot než provozní výnosy. Z grafu je zřejmé, že toto tvrzení platí i u firmy CIUR, a.s. Vidíme, že v každém roce jsou provozní výnosy vyšší. Tempo růstu jak provozních nákladů tak provozních výnosů je velice podobné, k největším rozdílům mezi nimi dochází od roku 2008, kdy provozní výnosy začaly růst vyšším tempem než provozní náklady. Každým rokem nám provozní náklady i provozní výnosy dosahovaly vyšších částek, výjimkou je však rok 2007, kdy ve firmě došlo k poklesu těchto provozních položek.

Přesný opak nalezneme v grafu 2, kde jsou zobrazeny finanční náklady společně s finančními výnosy.

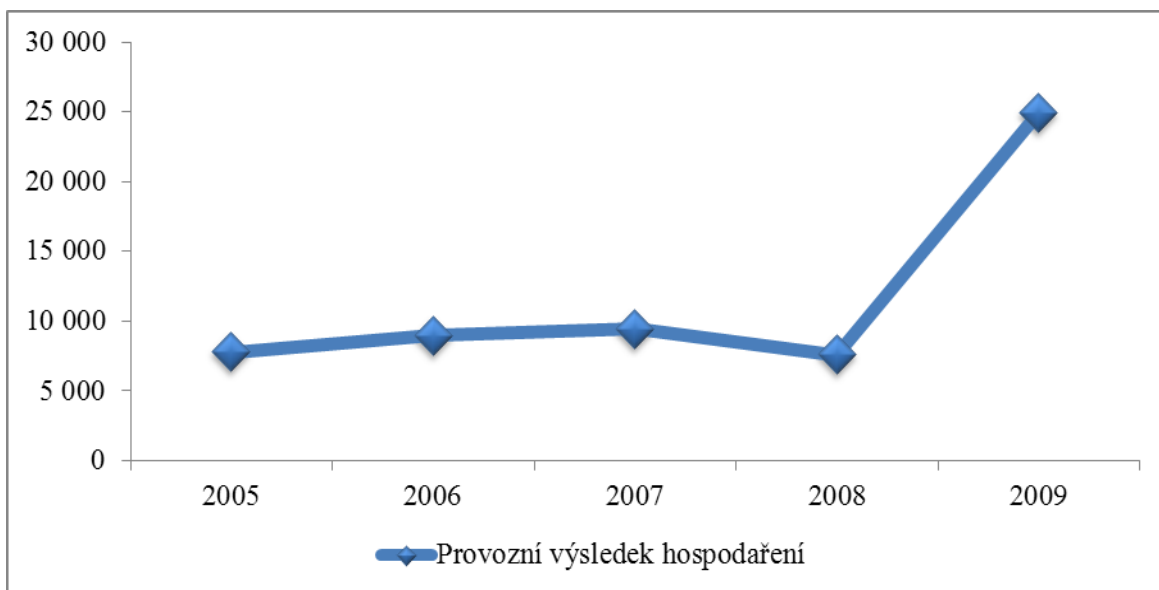
Graf 2: Vývoj finančních nákladů a výnosů (v tis. Kč)

Zde, na rozdíl od finančních výnosů, nám finanční náklady každým rokem rostou. Největší nárůst můžeme zaznamenat v roce 2007, kdy finanční náklady podniku stouply oproti roku předešlému takřka o dvojnásobek. Finanční výnosy podniku mají mírně rostoucí charakter v prvních třech letech. Poté dochází k obrovskému meziročnímu nárůstu, kdy v roce 2008 dosáhly finanční výnosy částky 5 408 tis. Kč, což je téměř trojnásobná částka oproti předešlému roku. Ovšem po roce 2008 dochází k prudkému snížení těchto výnosů a to téměř na polovinu. Co se týče zhodnocení finančních nákladů a výnosů, tak rok 2008 byl pro firmu v tomto ohledu nejlepší. Opakem tomu je rok 2009, kdy finanční náklady jsou takřka trojnásobně větší než finanční výnosy.

V grafu 3 je zobrazen vývoj provozního výsledku hospodaření.

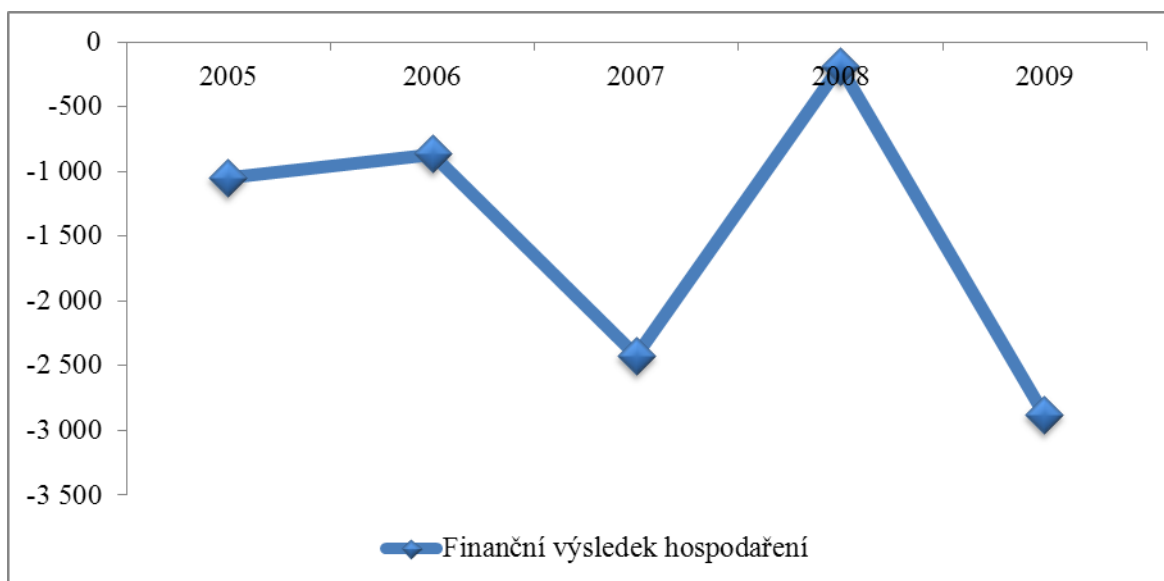
Graf 3: Vývoj provozního výsledku hospodaření (v tis. Kč)

Vývoj provozního výsledku hospodaření vypadá s výjimkou roku 2008 je příznivý. V letech 2005-2008 se jeho hodnoty pohybují v rozmezí až 10 mil. Kč. První tři roky nám výsledek hospodaření z provozní činnosti mírně stoupá, ovšem v roce 2008 dochází k poklesu. Poslední sledovaný rok však zaznamenává obrovský nárůst provozního výsledku hospodaření. Tento nárůst tvoří dokonce něco málo přes trojnásobek provozního zisku v roce předcházejícím. Vidíme, že všechny hodnoty jsou kladné a s výjimkou roku 2008 nám každým rokem rostou, což je jedním z hlavních cílů nejen firmy CIUR, ale každého výrobního podniku.

S opačnými závěry se setkáme v následujícím grafu 4. Zde je zobrazen vývoj finančního výsledku hospodaření podniku CIUR, a.s. Jak již však z předešlé analýzy jednotlivých skupin nákladů a výnosů víme, je finanční výsledek hospodaření firmy CIUR, a.s. záporný, podnik vykazuje finanční ztrátu.

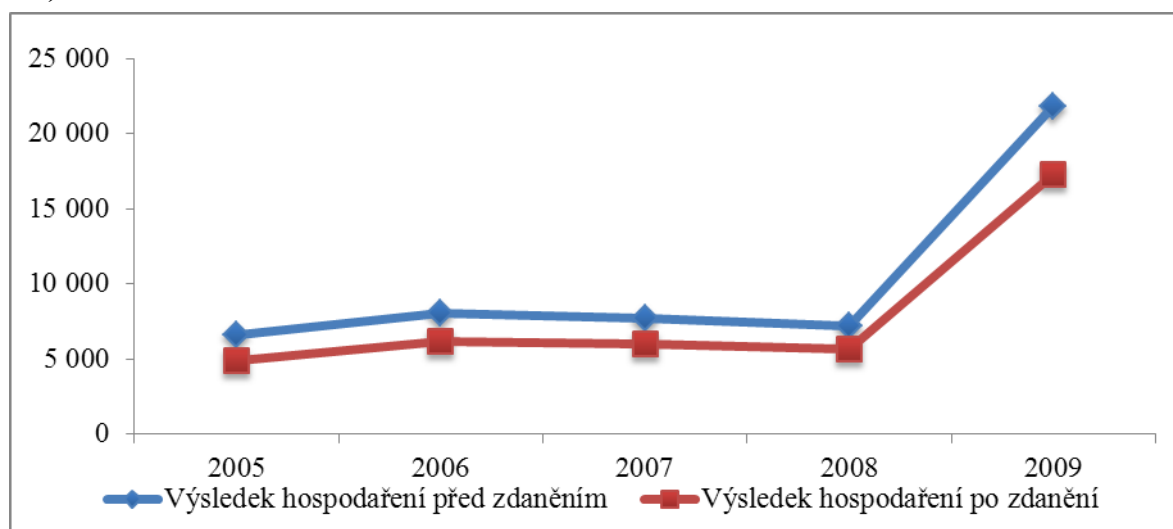
Graf 4: Vývoj finančního výsledku hospodaření (v tis. Kč)

Zde vidíme, že vývoj finančního výsledku hospodaření je opravdu v každém roce se záporným znaménkem. Nejvyšší ztrátu, co se finančního výsledku hospodaření týče, firma vykazuje v roce 2009. Zde se jedná o patnáctinásobek ztráty roku předešlého. Pro firmu CIUR, a.s. však není problém se s touto negativní situací vyrovnat a ztrátu z finanční oblasti podniku vykompenzovat.

Následující graf 5 nám zobrazuje vývoj celkového výsledku hospodaření jak před zdaněním, tak i po zdanění.

Graf 5: Vývoj celkového výsledku hospodaření před zdaněním a po zdanění (v tis. Kč)

Z grafů je zřejmé, že vývoj celkového výsledku hospodaření jak před zdaněním, tak i po zdanění je velice podobný vývoji provozního výsledku hospodaření. Tato situace je dána již často zmíněnou naprostou převahou provozně hospodářské činnosti daného podniku nad jeho ostatními činnostmi.

5.4. Analýza rentability podniku

Pro hodnocení výsledku hospodaření podniku existuje celá řada finančních ukazatelů. Jedním z nejdůležitějších jsou ukazatele rentability, kterým se ve firmě CIUR, a.s. budeme věnovat. Ukazatele rentability jsou charakteristické tím, že zde poměříme zisk podniku s potřebnými zdroji, které byly na tvorbu zisku využity. Existuje řada ukazatelů rentability, podle toho jaký zdroj se ziskem porovnáme. Ukazatele rentability podniku a jejich vývoj ve sledovaném období je uveden v následující tabulce.

Ještě je důležité zmínit, že čím vyšší úroveň rentability podnik dosahuje, tím lepší situace pro podnik. Údaje potřebné k analýze rentability jsou vzaty z rozvahy a výsledovky podniku.

Tabulka 21: Ukazatele rentability podniku (v %)

Ukazatel	2005	2006	2007	2008	2009
Rentabilita celkového kapitálu	2,64	2,72	2,03	1,76	5,45
Rentabilita vlastního kapitálu	3,03	3,67	3,43	3,12	8,77
Rentabilita dlouhodobého investovaného kapitálu	4,07	4,29	3,96	3,59	9,02
Rentabilita tržeb	2,64	2,80	2,83	2,23	6,25
Rentabilita nákladů	2,41	2,50	2,64	1,96	5,18
Rentabilita výnosů	2,34	2,44	2,58	1,92	4,89
Provozní síla podniku	6,53	8,41	5,27	4,30	13,55

Jelikož firma dosahuje každým rokem zisku, vidíme v tabulce pouze čísla kladná, což je pro podnik velice příjemná vizitka. Pohledem na údaje tabulky je zřejmé, že pro podnik byl nejlepším obdobím rok 2009, kdy rentabilita dosahovala nejvyšší úrovně.

Naopak nejhorší hospodaření podniku můžeme zaznamenat v roce 2008, kde je úroveň rentability minimální. Rentabilita nákladů a výnosů má rostoucí tendenci, výjimkou je však již zmíněný rok 2008, kde došlo k mírnému poklesu u obou ukazatelů. Nejvyšší hodnoty můžeme zaznamenat u ukazatele provozní síly podniku. Ta se počítá jako poměr zisku před zdaněním a úroky s dlouhodobými aktivy.

6. Závěrečné zhodnocení

Z provedené analýzy pětiletého hospodaření firmy CIUR, a.s., a sice rozhodujících ukazatelů, kterými jsou výnosy, náklady, výsledek hospodaření podniku a rentabilita hospodaření v jednotlivých letech lze vyvodit následující závěry.

Z provedené analýzy výnosů, které je nutno rozdělit na výnosy provozní, finanční a mimořádné jednoznačně vyplývá, že u sledované firmy stejně jako u většiny výrobních firem jsou rozhodující provozní výnosy. Ty jsou tvořeny především z tržeb za výrobky nebo poskytnuté služby a ty spolu s prodejem hmotného investičního majetku a materiálu tvořily více jak 95% podíl na celkových výnosech firmy, a v roce 2007 dokonce 99,03 %. Z uvedeného výsledku vyplývá, že podíl jak finančních tak mimořádných výnosů na celkových výnosech firmy je zanedbatelný a ve sledovacím období nepřesáhl 2%.

Dalším důležitým ukazatelem hospodaření firmy jsou náklady. Jestliže u předešlého ukazatele, kterým byly výnosy a podnik se snažil maximalizovat jejich úroveň a růst, tak naopak u nákladů je veškerá snaha směřována ke snižování jejich úrovně a hospodárnost jejich vynakládání.

I náklady podniku se z hlediska jejich sledování dělí na náklady provozní, finanční a mimořádné. Základem jsou náklady provozní, které tvoří především výdaje na nákup materiálu a energie, zanedbatelné jsou též náklady na služby a další rozhodující položku tvoří náklady osobní, tedy náklady spojené s výplatou mezd zaměstnancům a dále odpisy.

U sledované společnosti tvořily provozní náklady rozhodující položku nákladů celkových a dokonce v roce 2006 činily 99,03% na celkových nákladech. Finanční spolu s mimořádnými náklady nepřesáhly za sledované období 2% z celkových nákladů podniku.

Jestliže provozní výsledek hospodaření podniku se vždy pohyboval v kladných číslech a dokonce v posledním roce sledovaného období se meziročně ztrojnásobil, pak s tímto kontrastuje finanční výsledek hospodaření podniku, který naopak ve sledovaném období nedosáhl ani jednou kladného výsledku. Podobně je na tom také mimořádný výsledek hospodaření podniku, který kladného výsledku dosáhl za sledované období pouze jednou, a to v roce 2007.

Jedním z nejdůležitějších ukazatelů hospodaření podniku jsou ukazatele rentability. Tyto ukazatele jsou charakteristické tím, že poměří zisk s potřebnými zdroji, které byly na tvorbu zisku využity. U sledované firmy, vzhledem ke každoročně vytvářenému zisku ve sledovaném období, je jeho porovnání se zdroji vždy dosaženo dobré úrovně rentability

z čehož je zřejmé, že vedení společnosti hospodaří dobře a svou strategií vytváří dobré podmínky pro hospodaření do dalších let.

7. Závěr

Provádění analýzy hospodářské činnosti spočívá v rozboru základních veličin podílejících se na tvorbě výsledku hospodaření podniku. Zejména analýza výnosů, nákladů, výsledku hospodaření podniku a rentability má základní význam pro stanovení strategie podnikání. Získané informace slouží managementu při rozhodování jakým směrem vést řízení podniku, jak řešit složité problémy v době finanční a hospodářské krize a jak připravit program oživení ekonomiky.

Z provedené analýzy, která byla provedena ve výrobním podniku CIUR, a. s. je zřejmé, že management společnosti i v době probíhající hospodářské krize řídil společnost dobře. Společnost tedy nezaznamenala ztrátu ve výrobě ani ve výsledku hospodaření. Při analýze se vycházelo převážně z účetních výkazů firmy, především tedy z rozvahy a výkazu zisku a ztráty, které jsou ve společnosti přehledně a bezchybně vedeny.

Závěrem bych chtěl poděkovat managementu firmu akciové společnosti CIUR, zejména hlavní účetní Ing. Aleně Polanské, která mi byla nápomocna při tvorbě této práce.

Seznam použité literatury

1. DVOŘÁKOVÁ, D. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS*. Brno: Computer Press, 2009.
ISBN: 978-80-251-1950-1
2. GRÜNWARD, R; HOLEČKOVÁ J. *Finanční analýza a plánování podniku*. Praha: Ekopress, 2009.
ISBN: 978-80-86929-26-2
3. HUNČOVÁ, M. *Manažerské účetnictví – základy*. Mirago, 2007.
ISBN: 9788086617343
4. KOVANICOVÁ, D. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. Polygon, 1999.
ISBN: 978-80-7273-156-5
5. KOVANICOVÁ, D; KOVANIC, P. *Poklady skryté v účetnictví*. Praha: Polygon, 1995.
ISBN: 80-85967-06-5
6. KOVANICOVÁ, D; KOVANIC, P. *Poklady skryté v účetnictví II*. Praha: Polygon, 1995
ISBN: 80-85967-06-5
7. KRÁL, B. a kol. *Manažerské účetnictví*. Praha: Management Press, 2006.
ISBN: 978-80-7261-141-6
8. SYNEK, M. a kol. *Manažerská ekonomika*. Praha: Grada, 2007. 464 s.
ISBN: 80-247-1992-4
9. VALACH, J. *Finanční řízení podniku*. Ekopress, 1999.
ISBN: 80-86119-21-1

Summary

An analysis of revenues, expenses and economic income is the basic indicator of the economic situation in a company. This thesis focuses on the monitoring of these indicators.

Revenues are all economic increases. All enterprises make efforts to achieve the highest increases. Costs represent the consumption of resources and labour work in financial terms. The goal of each company is to reduce this measure. The difference between total revenues and all expenses indicates the economic income of the company.

The analysis took place in the company CIUR a.s. and monitored the period from 2005 to 2009. The positive economic profit was reported in all those years so obviously the management leads the company well.